



T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

EKONOMİK GÖRÜNÜM

Mart 2023

Son Güncelleme Tarihi: 07.04.2023

Not: Sunumda yer verilen veri, görüş ve değerlendirmeler, hiçbir kişi, kurum veya kuruluşa herhangi bir taahhüt içermemekte olup sadece bilgi amaçlıdır.



A- MAKROEKONOMİK GELİŞMELER.....	3
B- MAKROEKONOMİK GÖRÜNÜM.....	21
C- DIŞ TİCARETTE GELİŞMELER	28
1) MAL TİCARETİ.....	29
2) ULUSLARARASI HİZMET TİCARETİ.....	41
D- YATIRIM ORTAMI	52
E- SERBEST BÖLGELER.....	58
F- İKİLİ, BÖLGESEL, ÇOKLU ve ÇOK TARAFLI TİCARET	64



T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

A- MAKROEKONOMİK GELİŞMELER



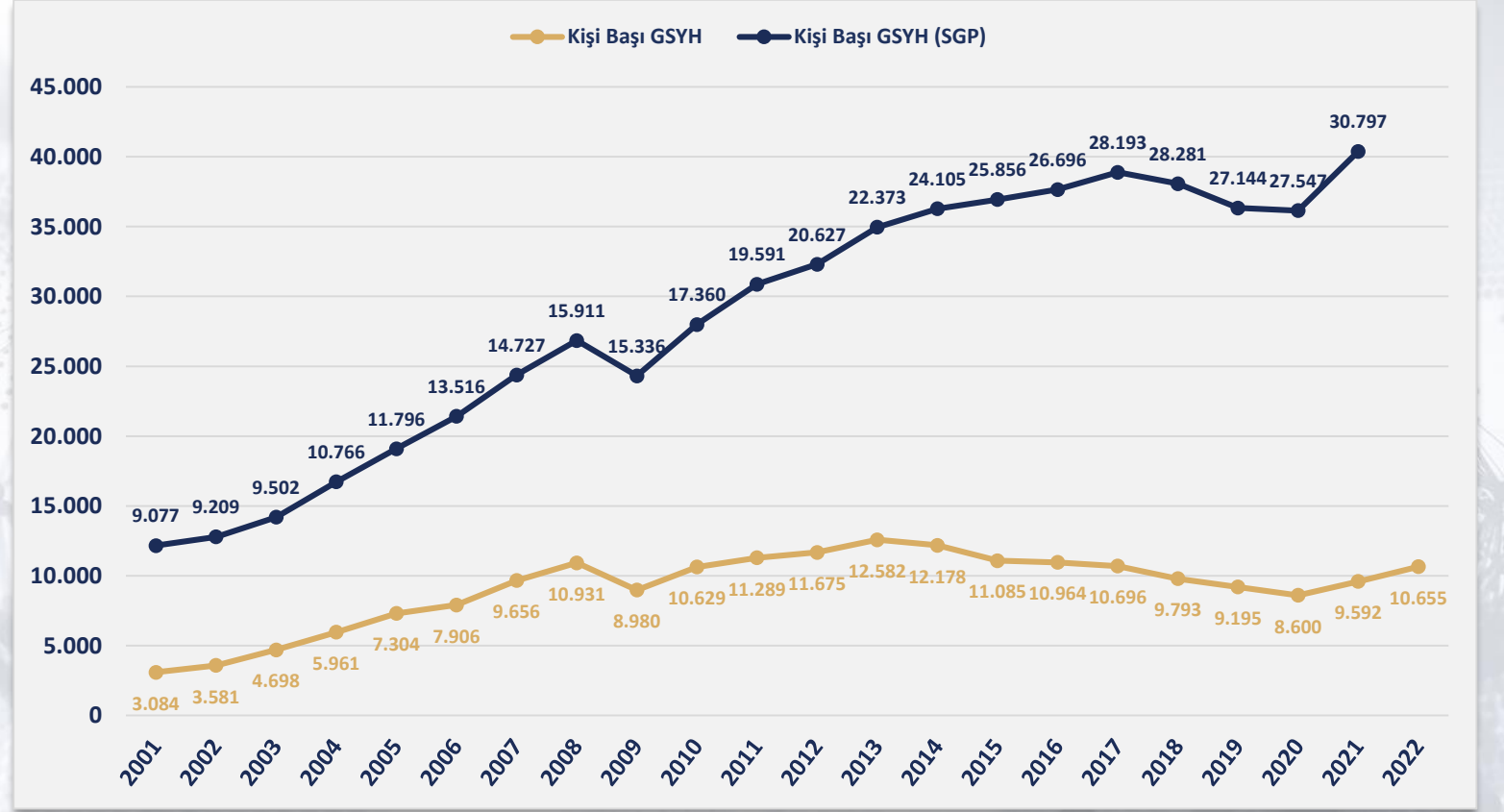
Temel Ekonomik Göstergeler

	2000	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
GSYH ARTIŞI, Zincirlenmiş Hacim Endeksi , %	6,9	8,4	6,1	3,3	7,5	3,0	0,8	1,9	11,4	5,6
GSYH, Cari Fiyatlarla, Milyar TL	171	1.168	2.351	2.627	3.134	3.759	4.312	5.048	7.249	15.007
GSYH, Cari Fiyatlarla, Milyar \$	273	777.5	867	869	859	797	759.3	717.1	807.1	905.5
NÜFUS, Bin Kişi	64.269	73.142	78.218	79.278	80.313	81.407	82.579	83.385	84.147	85.279
KİŞİ BAŞINA GSYH, Cari Fiyatlarla, \$	4.249	10.629	11.085	10.964	10.696	9.793	9.195	8.600	9.592	10.655
İHRACAT (GTS, F.O.B.), Milyon \$	-	-	151	149.2	164.5	177.2	180.8	169.6	225.2	254.2
İHRACAT(GTS)/GSYH,%	-	-	17,4	17,2	19,1	22,2	23,8	23,7	27,9	28,1
İTHALAT (GTS, C.I.F.), Milyon \$	-	-	213.6	202.2	238.7	231.2	210.3	219.5	271.4	363.7
İTHALAT(GTS)/GSYH, %	-	-	24,6	23,3	27,8	29,0	27,7	30,6	33,6	40,2
İHRACATIN İTHALATI KARŞILAMA ORANI (% GTS)	-	-	70,7	73,8	68,9	76,6	86,0	77,3	83,0	69,9
SEYAHAT GELİRLERİ, Milyar \$	7,6	22,6	27,3	19,1	23,0	25,9	34,3	13,3	26,6	41,2
DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR (GİRİŞ), Milyar \$	1	9,1	19,3	13,8	11,2	12,5	9,5	7,7	13,3	13,0
CARI İŞLEMLER DENGESİ/GSYH, %	-3,6	-5,7	-3,1	-3,1	-4,7	-2,5	1,4	-4,4	-0,9	-5,4
İŞGÜCÜNE KATILMA ORANI, %	-	46,5	51,3	52	52,8	53,2	53	49,3	51,4	53,1
İŞSİZLİK ORANI, %	-	11,1	10,3	10,9	10,9	11	13,7	13,2	12	10,5
İSTİHDAM ORANI, %	-	41,3	46	46,3	47,1	47,4	45,7	42,8	45,2	47,5
TÜFE, (On iki aylık ortalamalara göre değişim) (%)	-	8,6	7,7	7,8	11,1	16,3	15,2	12,28	19,6	72,3



Kişi Başı Düşen GSYH, ABD Doları

- Kişi başı Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYH), 2022 yılında, 2002 yılına göre yaklaşık 3 katına çıkarak 3.608 dolardan 10.665 dolara yükselmiştir.
- Satın Alma Gücü Paritesi (SGP) göre, 2021'de kişi başı GSYH, 30.797 dolar olmuştur.

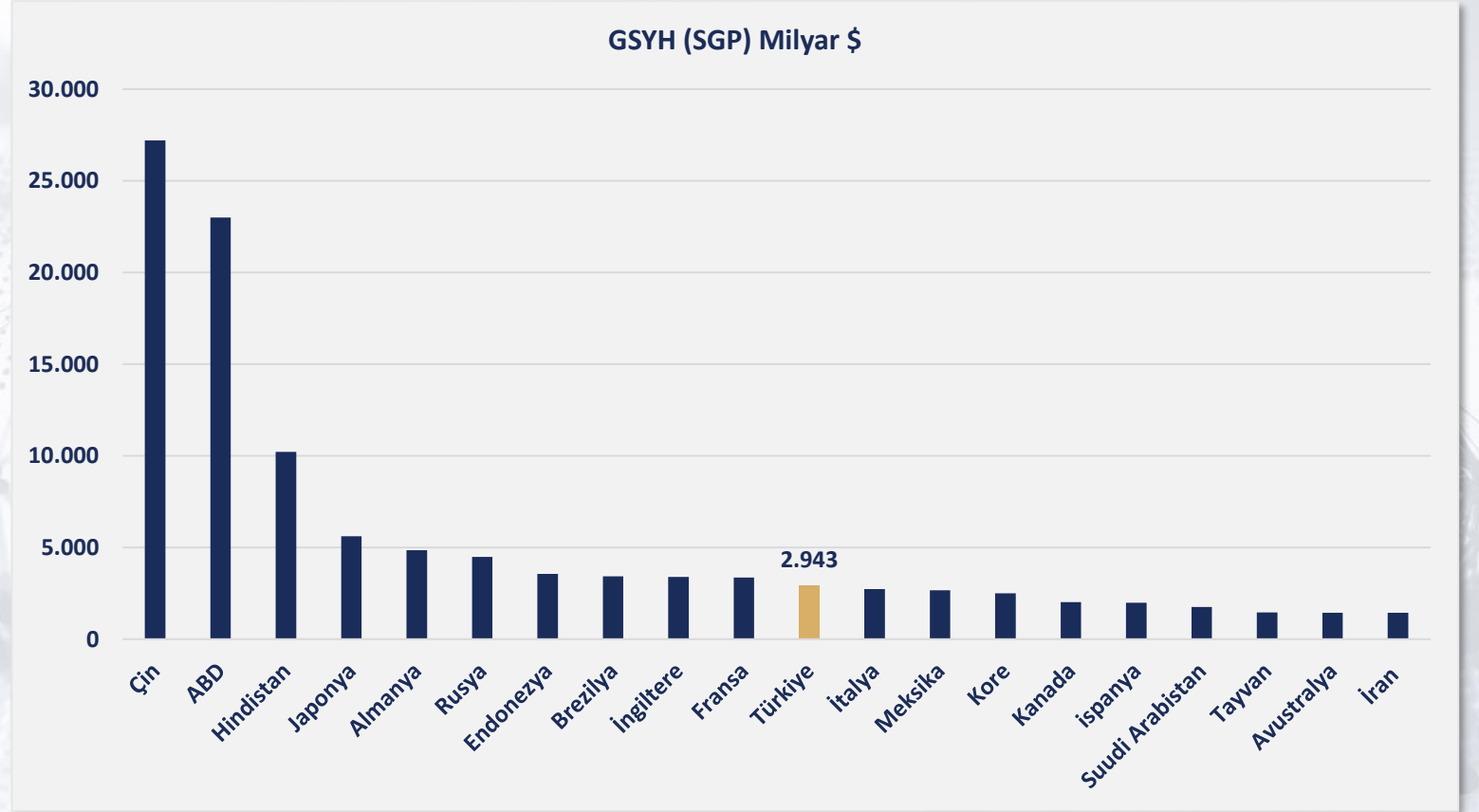


Kaynak: TÜİK



Dünya'nın En Büyük 20 Ekonomisi (Satın Alma Gücü Paritesine (SGP) Göre GSYH)

- 2021 yılı itibarıyla satın alma gücü paritesine (SGP) göre GSYH sıralamasında Türkiye, Dünya'nın 11. Avrupa'nın 4. büyük ekonomisidir.

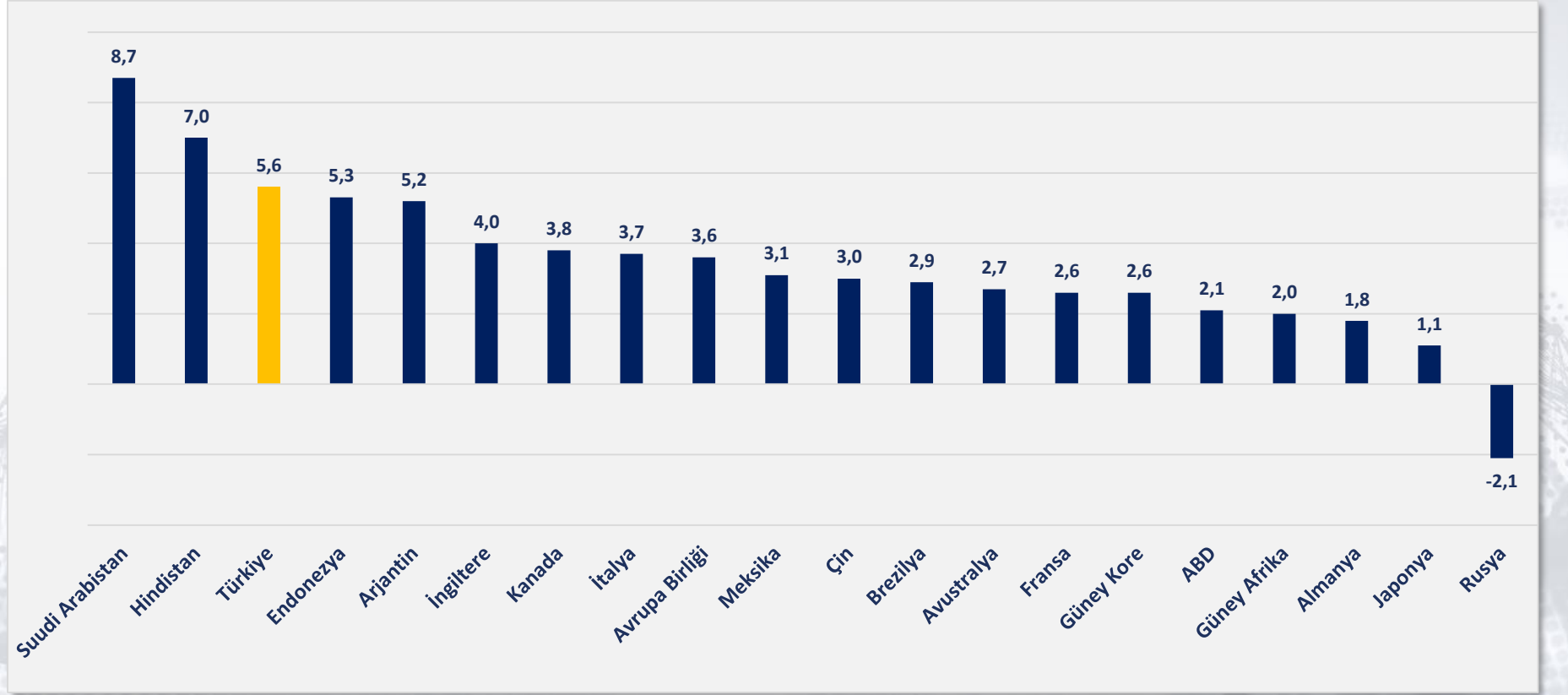


Kaynak: IMF



G20 Ülkelerinin GSYH Değişimleri (%) (2022)

- Türkiye ekonomisi 2022 yılında %5,6 oranında büyümüştür.

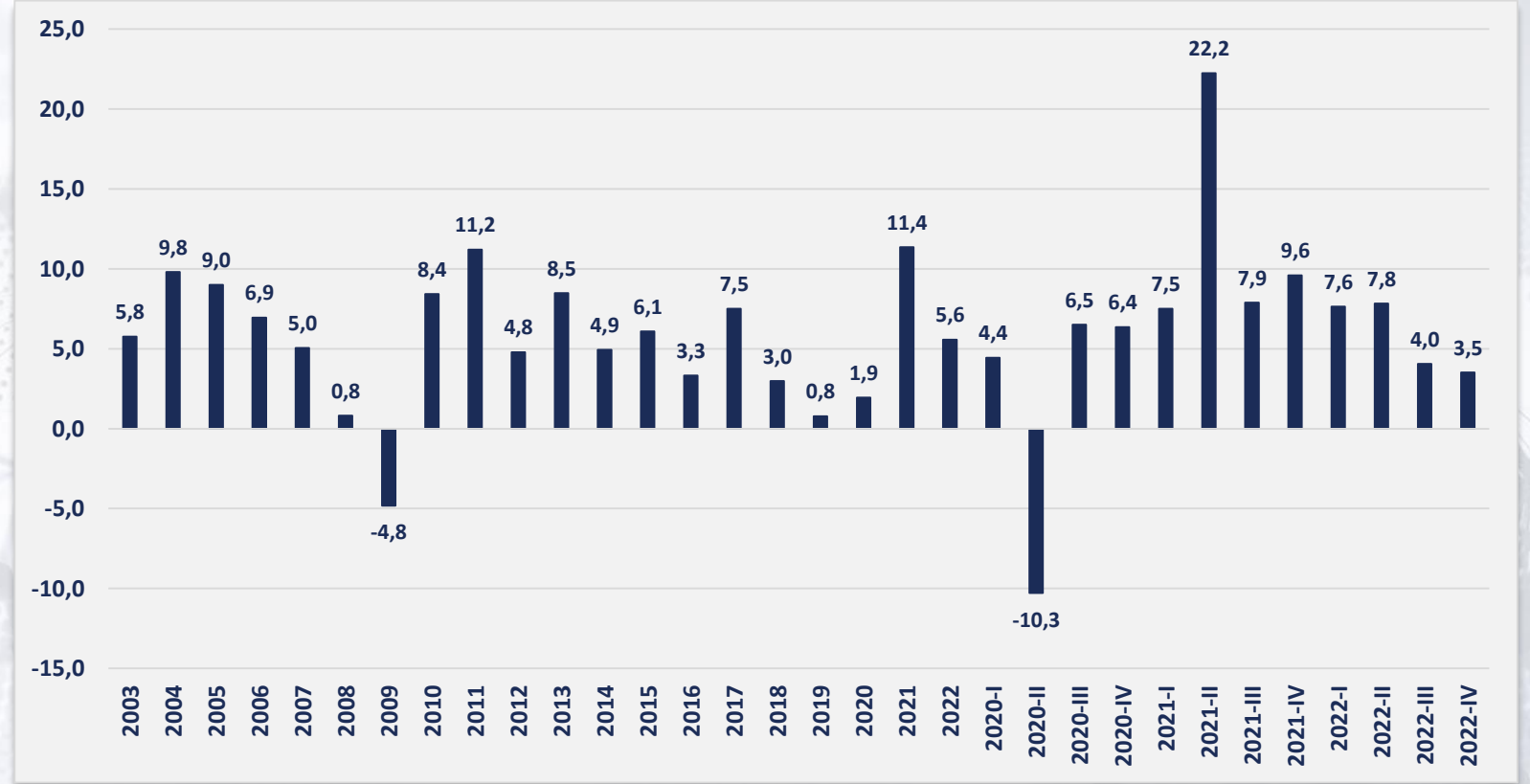


Kaynak: S&P Global, EIU, Eurostat, US BEA, Australian Bureau of Statistics



Dönemler İtibarıyla GSYH Büyüme Oranları (%)

- Türkiye ekonomisi 2022 yılının dördüncü çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre %3,5 oranında büyümüştür.
- 2003-2022 döneminde ise Türkiye ekonomisinde yıllık ortalama %5,4 oranında büyüme kaydedilmiştir.



Yıllık Artışlar

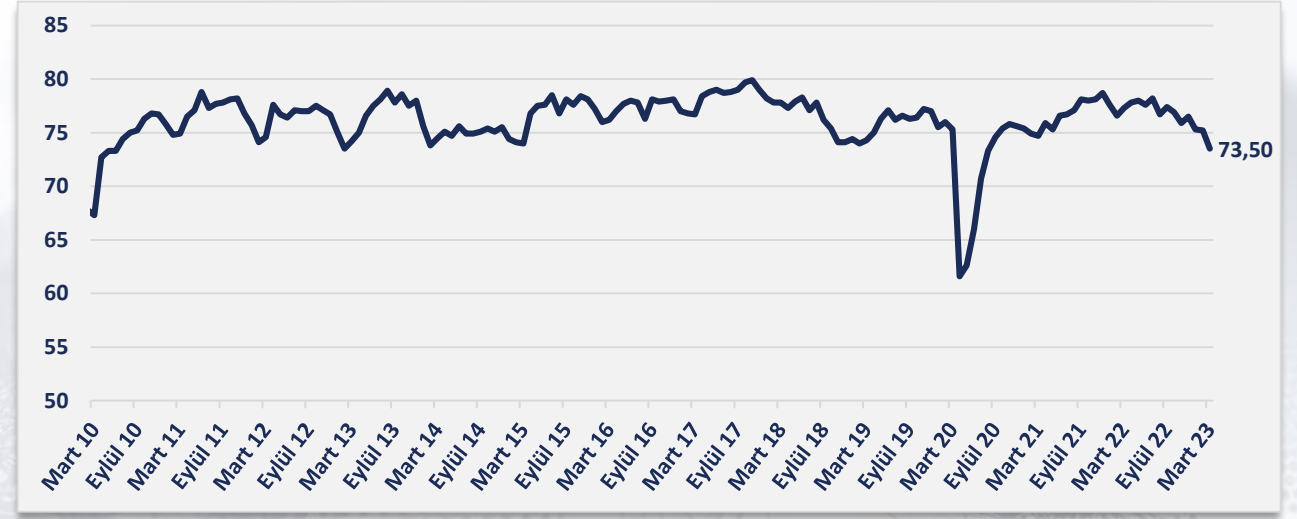
Kaynak: TÜİK



➤ 2023 yılı Mart ayında, İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı; yıllık bazda 3,80 puan azalış, aylık bazda ise 1,7 puan azalarak %73,5 seviyesinde gerçekleşmiştir.

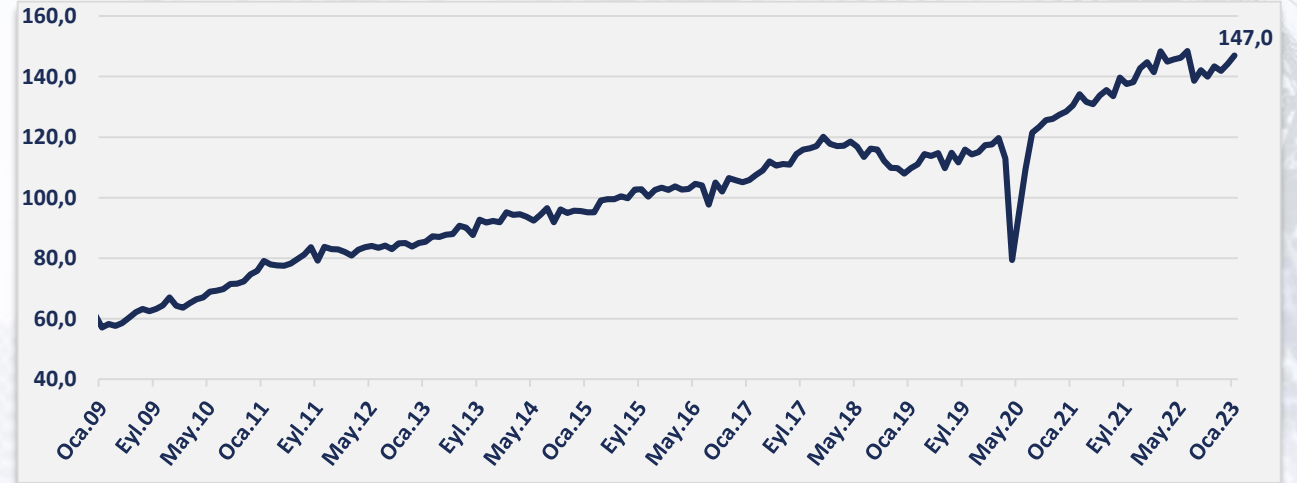
➤ 2023 Ocak ayında mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış sanayi üretimi endeksi bir önceki aya göre %1,9 oranında artarken, takvim etkisinden arındırılmış sanayi üretim endeksinde ise bir önceki yılın aynı ayına göre %3,9 oranında artış gerçekleşmiştir.

İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (%)



Kaynak: TCMB

Sanayi Üretim Endeksi*



Kaynak: TÜİK

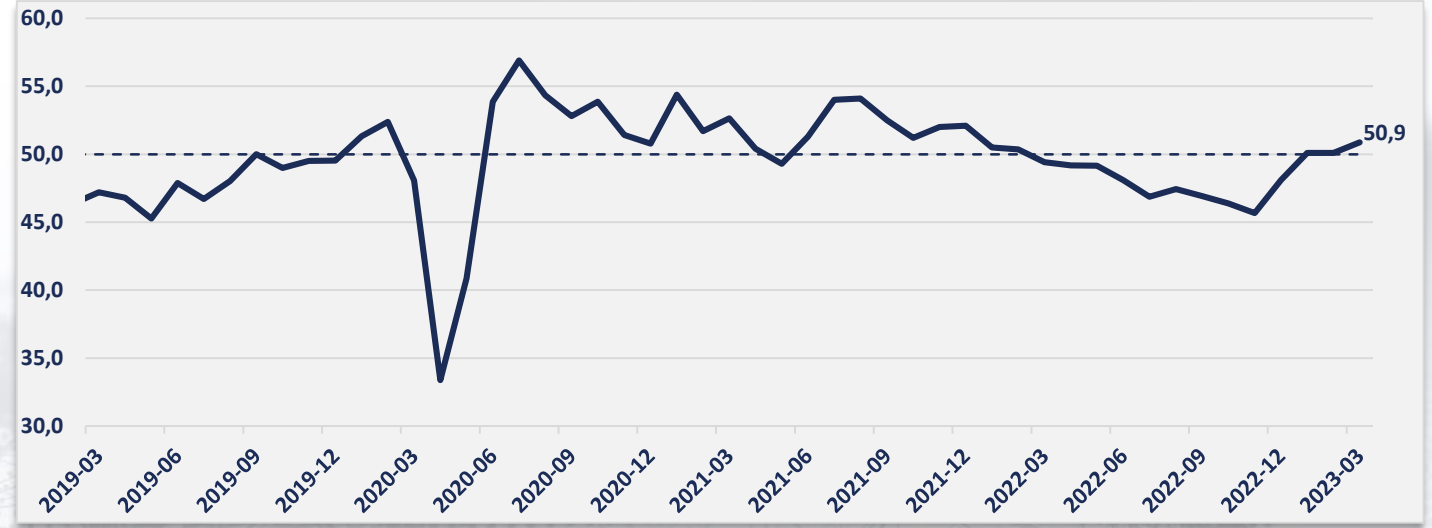
*Mevsim ve Takvim Etkilerinden Arındırılmış Endeks (2015=100)



T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

MAKROEKONOMİK GELİŞMELER

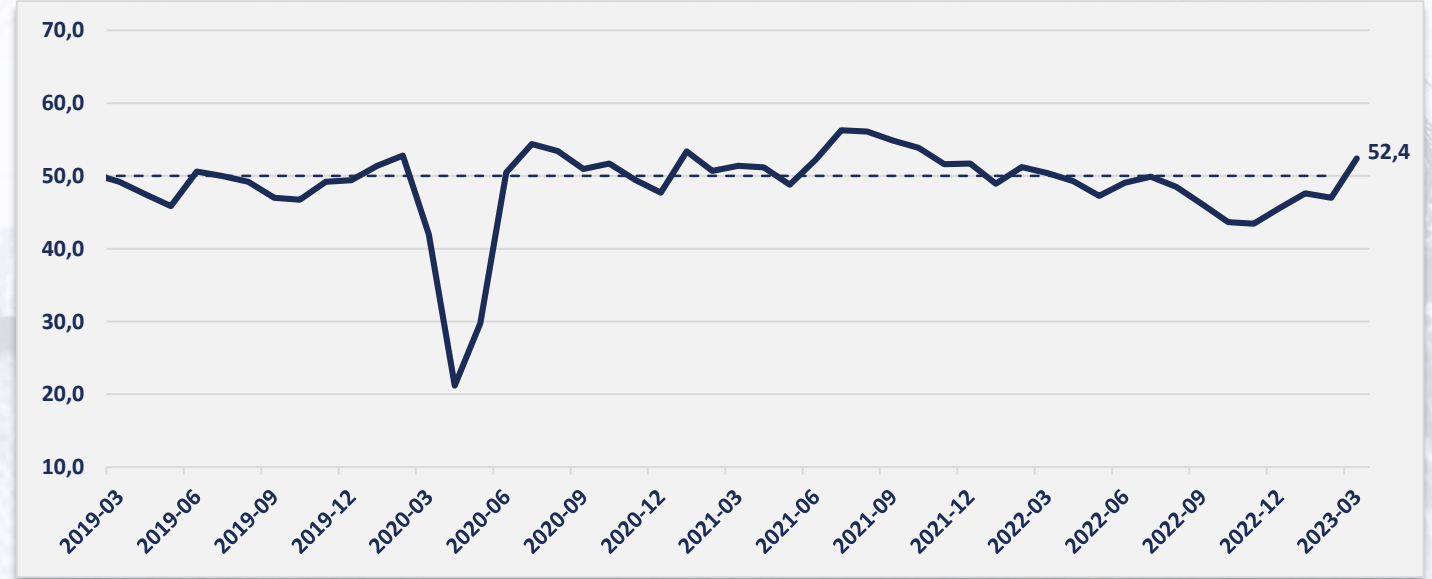
Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI)



➤ PMI, 2023 yılı Mart ayında 50,9 olarak gerçekleşmiştir.

Kaynak: S&P Global

Yeni İhracat Siparişleri Endeksi



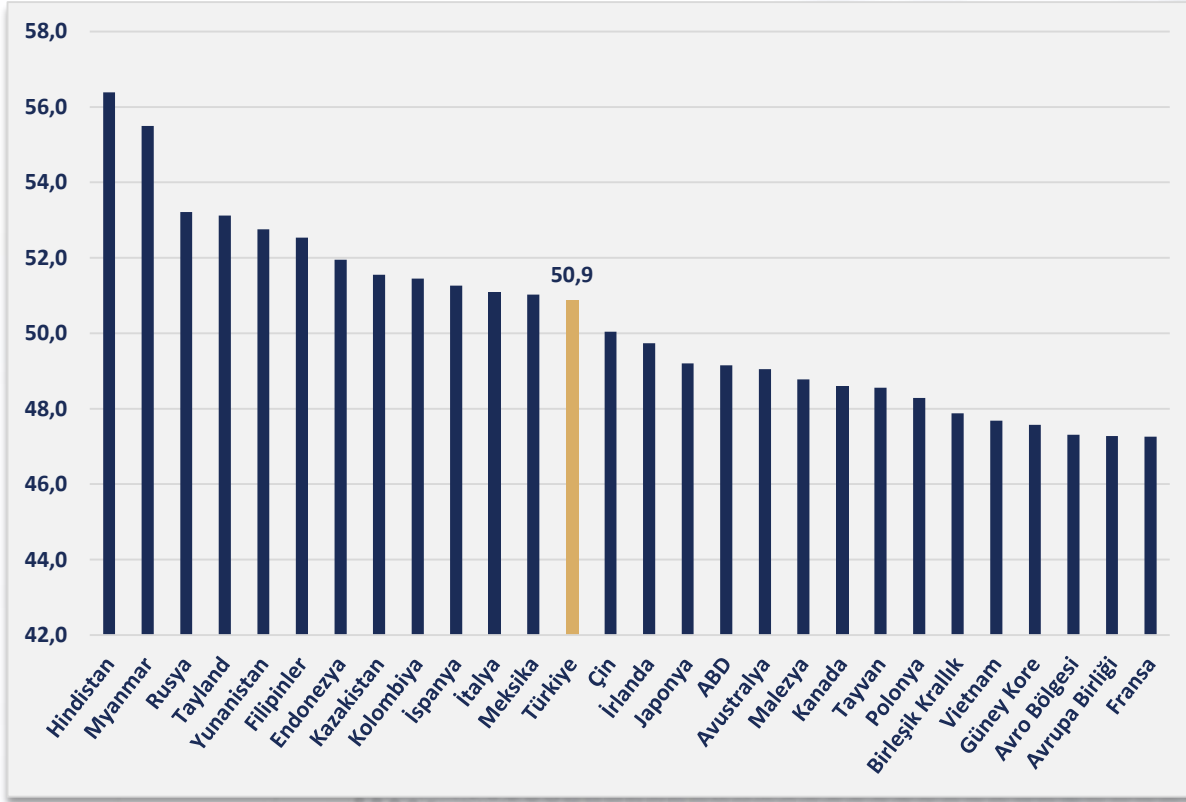
➤ Yeni ihracat siparişleri endeksi Mart ayında 52,4 olarak gerçekleşmiştir.

Kaynak: S&P Global

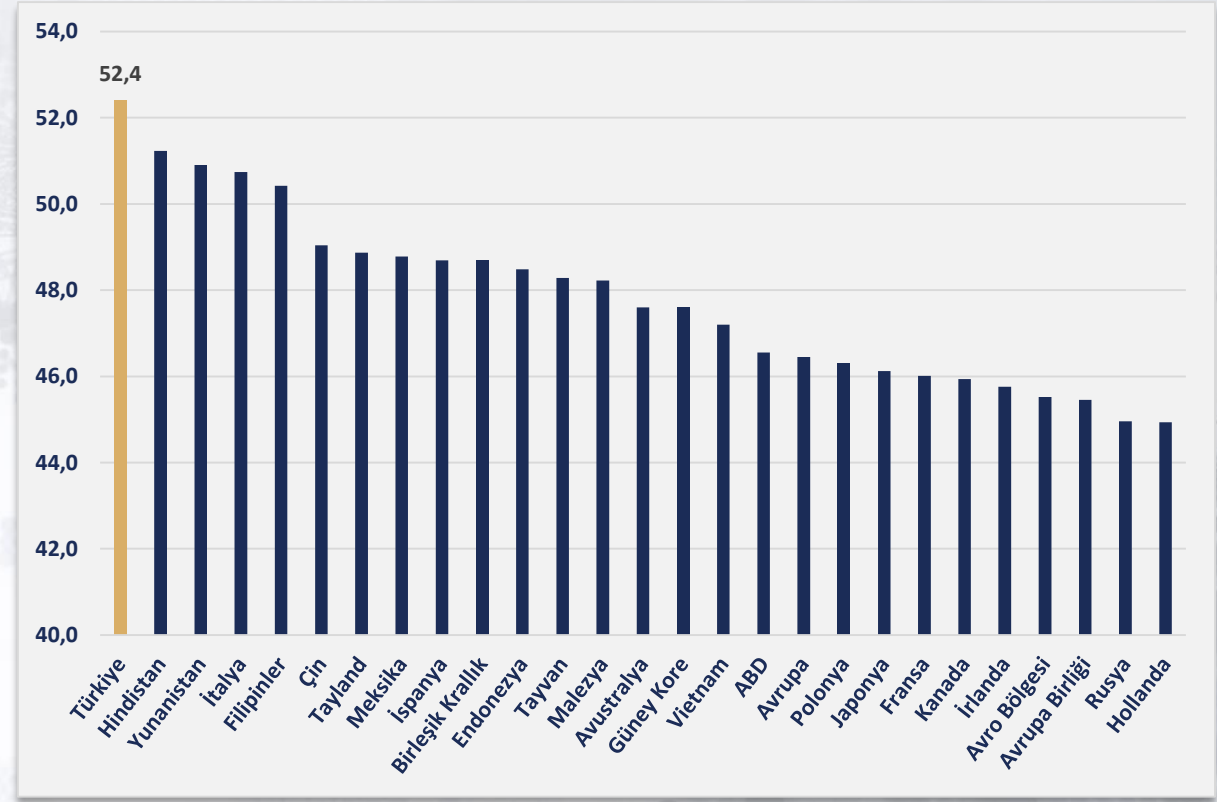
• Endeksin 50 değerinin üzerinde olması imalat sanayinde iyileşmeye işaret ederken 50'nin altında olması kötüleşmeyi ifade etmektedir.



İmalat Sanayi Satın Alma Yöneticileri Endeksi* (PMI), Mart 2023



Yeni İhracat Siparişleri Endeksi*, Mart 2023



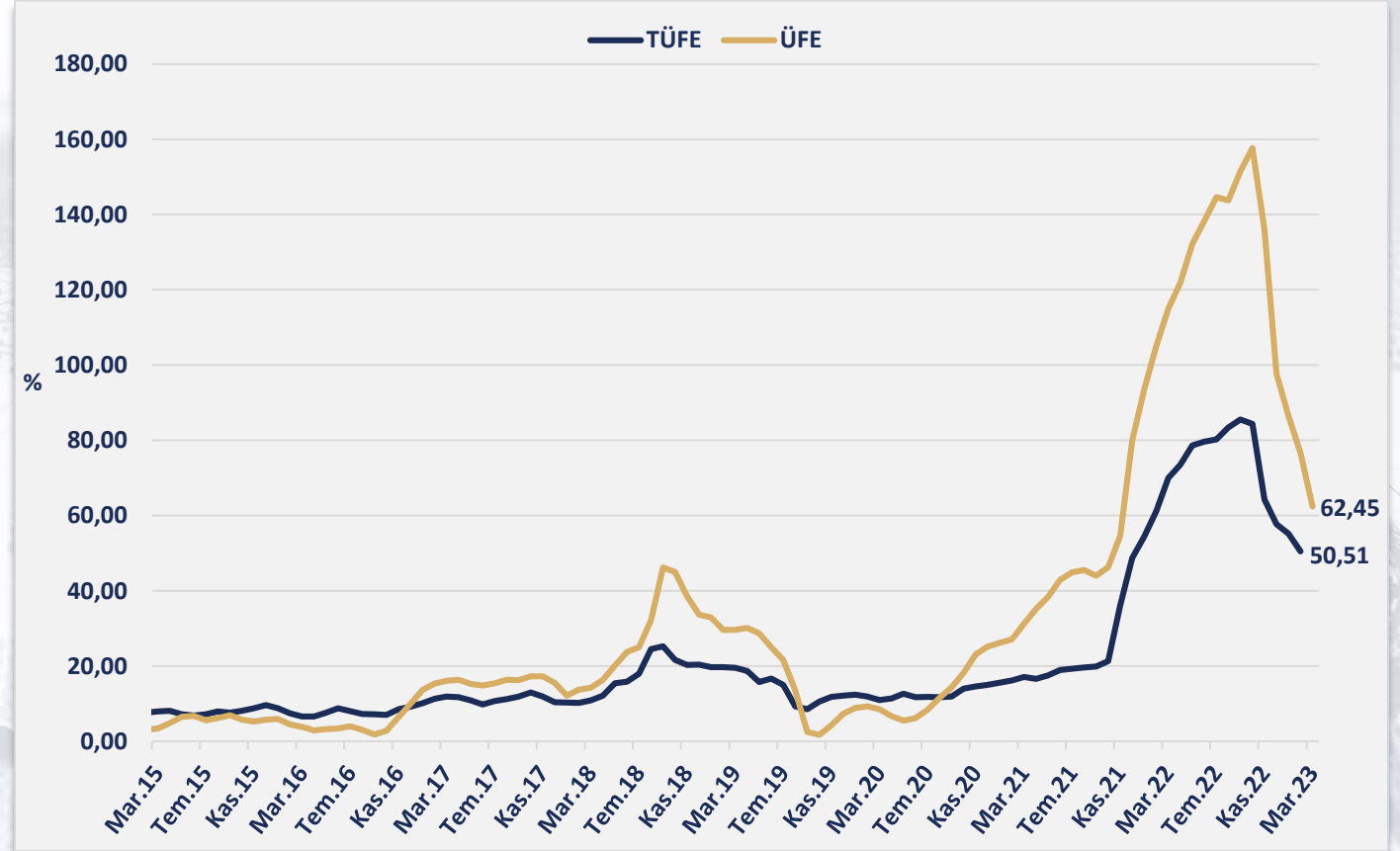
Kaynak: S&P Global

- Endeksin 50 değerinin üzerinde olması imalat sanayinde iyileşmeye işaret ederken 50'nin altında olması kötüleşmeyi ifade etmektedir. Mevsimsellikten arındırılmış veriler kullanılmıştır.



- 2023 yılı Mart ayında, bir önceki yılın aynı ayına göre, TÜFE'de %50,18 oranında, Yİ-ÜFE'de ise %76,61 oranında artış gerçekleşmiştir.

Enflasyondaki Gelişmeler

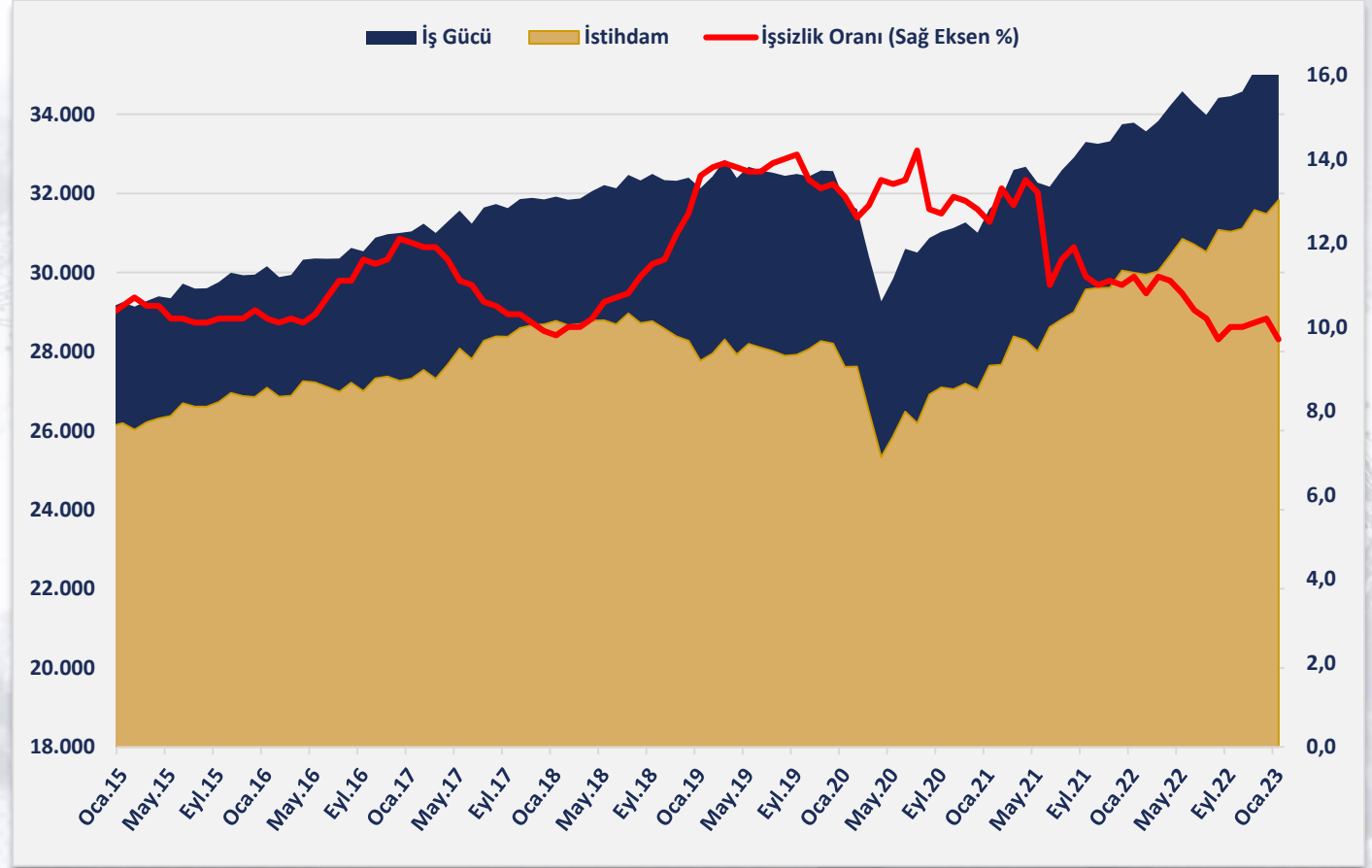


Kaynak: TÜİK



İşgücü Piyasasındaki Gelişmeler (Bin Kişi)

- Mevsim etkilerinden arındırılmış işsizlik oranı 2023 Ocak ayında %9,7 seviyesinde gerçekleşmiştir.
- Mevsimsellikten arındırılmış işsizlik oranı ABD’de %3,6 (Şubat), AB(27)’de %6,0(Şubat), Avro Bölgesi’nde %6,6 (Şubat), Almanya’da %2,9 (Şubat), Fransa’da %7,0 (Şubat) ve İtalya’da %8,0 (Şubat) düzeyinde bulunmaktadır.
- İstihdam edilenlerin sayısı 2022 yılında bir önceki yıla göre 1 milyon 955 bin kişi artarak 30 milyon 752 bin kişi, istihdam oranı ise 2,3 puanlık artış ile %47,5 oldu.



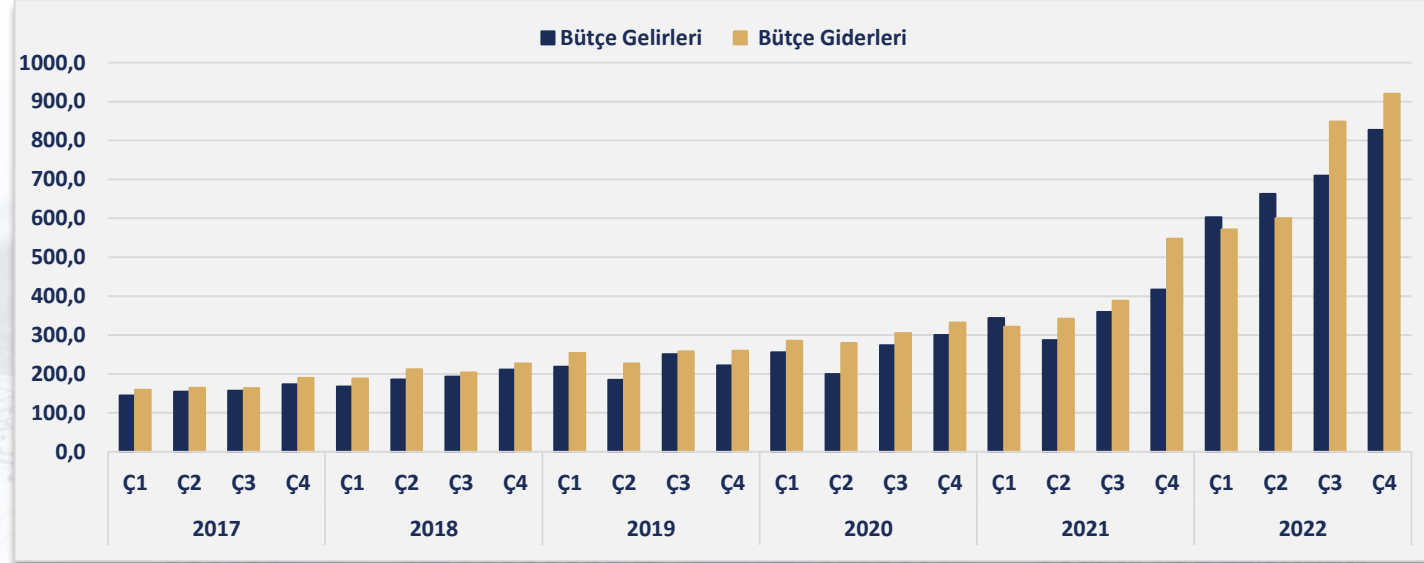
Kaynak: TÜİK

Not: Mevsimsel Düzeltmiş Veriler

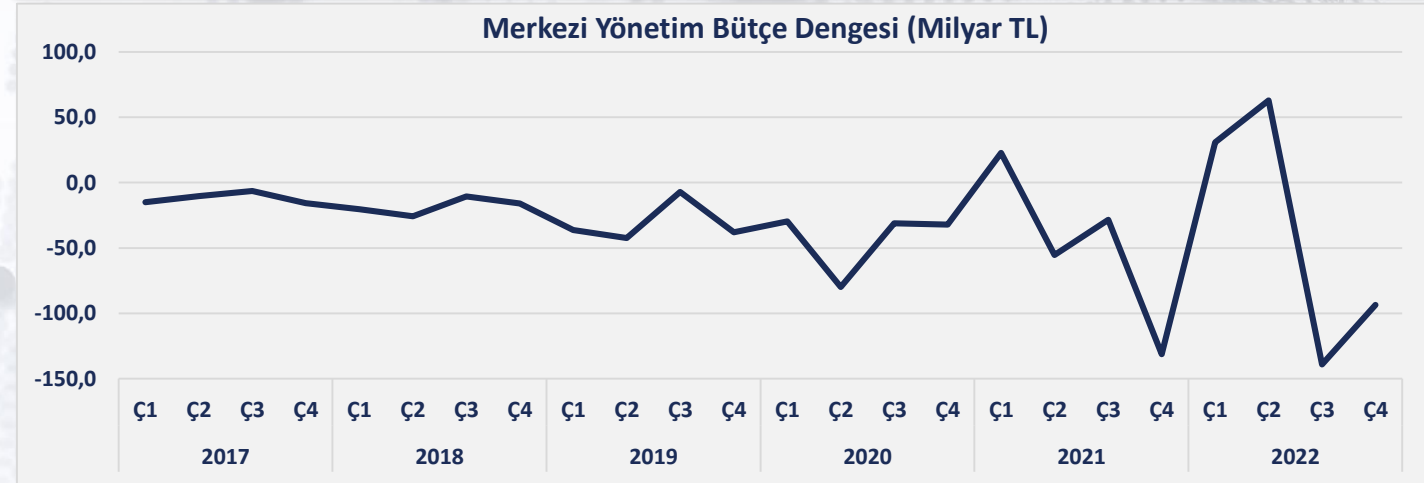


Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri (Milyar TL)

➤ 2023 yılı Şubat ayında merkezi yönetim bütçe giderleri 389,4 milyar TL, bütçe gelirleri 218,8 milyar TL ve bütçe açığı 170,6 milyar TL olarak gerçekleşmiştir



➤ 2022 yılı 4.çeyreğinde merkezi yönetim bütçe giderleri 827,1 milyar TL, bütçe gelirleri 920,7 milyar TL ve bütçe açığı 93,6 milyar TL olarak gerçekleşmiştir

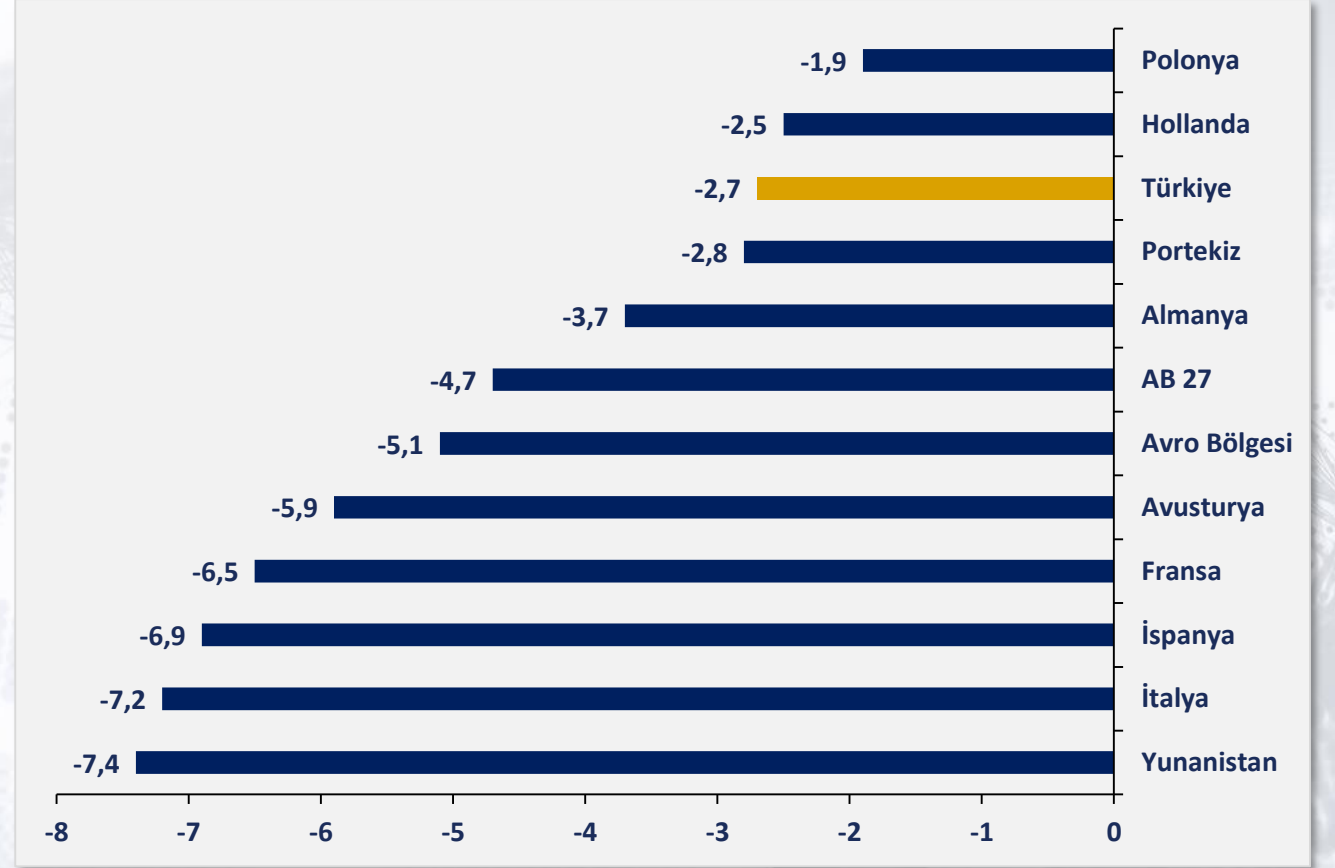


Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı



➤ Türkiye'nin Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi GSYH'ye oranı 2021 yılında -%2,7 ile AB ülkeleri ortalamasının altında gerçekleşmiştir.

Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi / GSYH (%), 2021

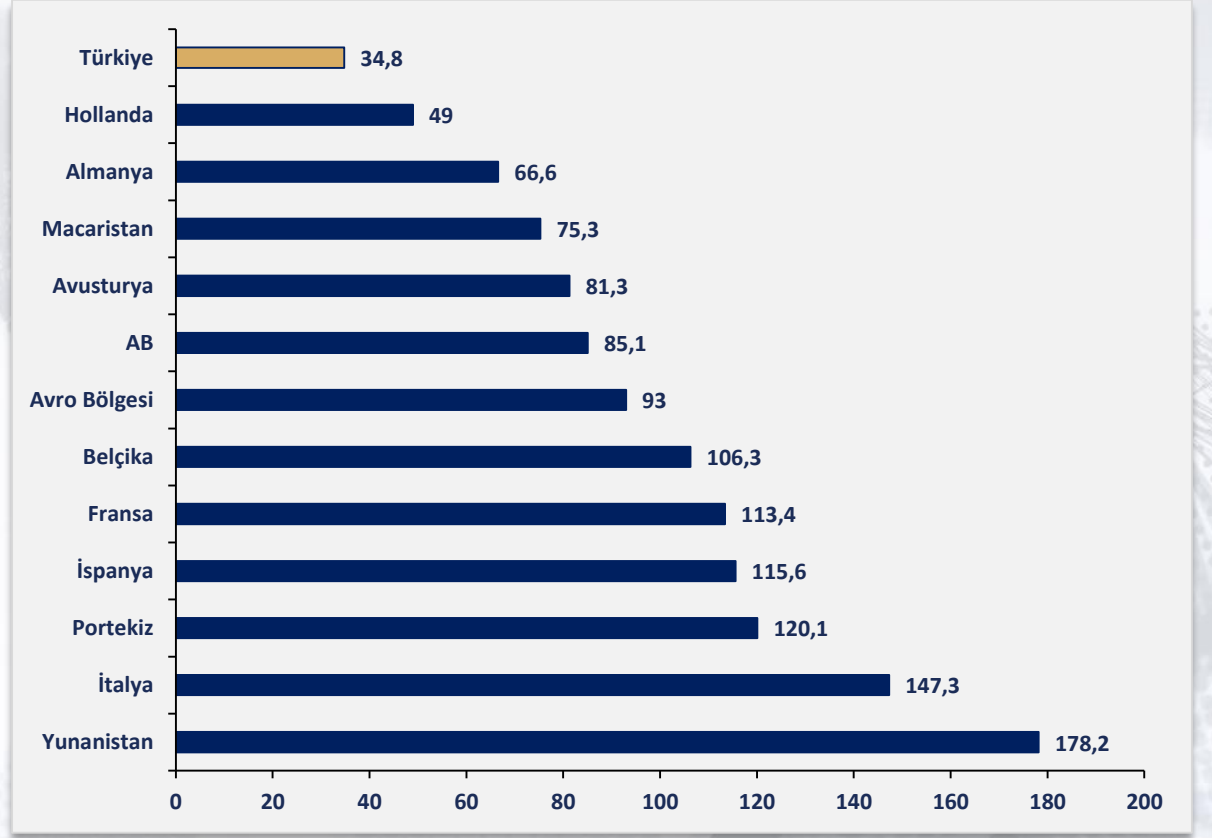


Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Eurostat.



- Türkiye'nin AB tanımlı Genel Devlet Borç Stokunun GSYH'ye oranı 2022 yılının 3. çeyreğinde, Maastricht kriteri olan %60'ın oldukça altında, %34,8 olarak gerçekleşmiştir.

AB Tanımlı Genel Devlet Borç Stoku / GSYH (%), 2022 Ç3



Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Eurostat.



Ödemeler Dengesi

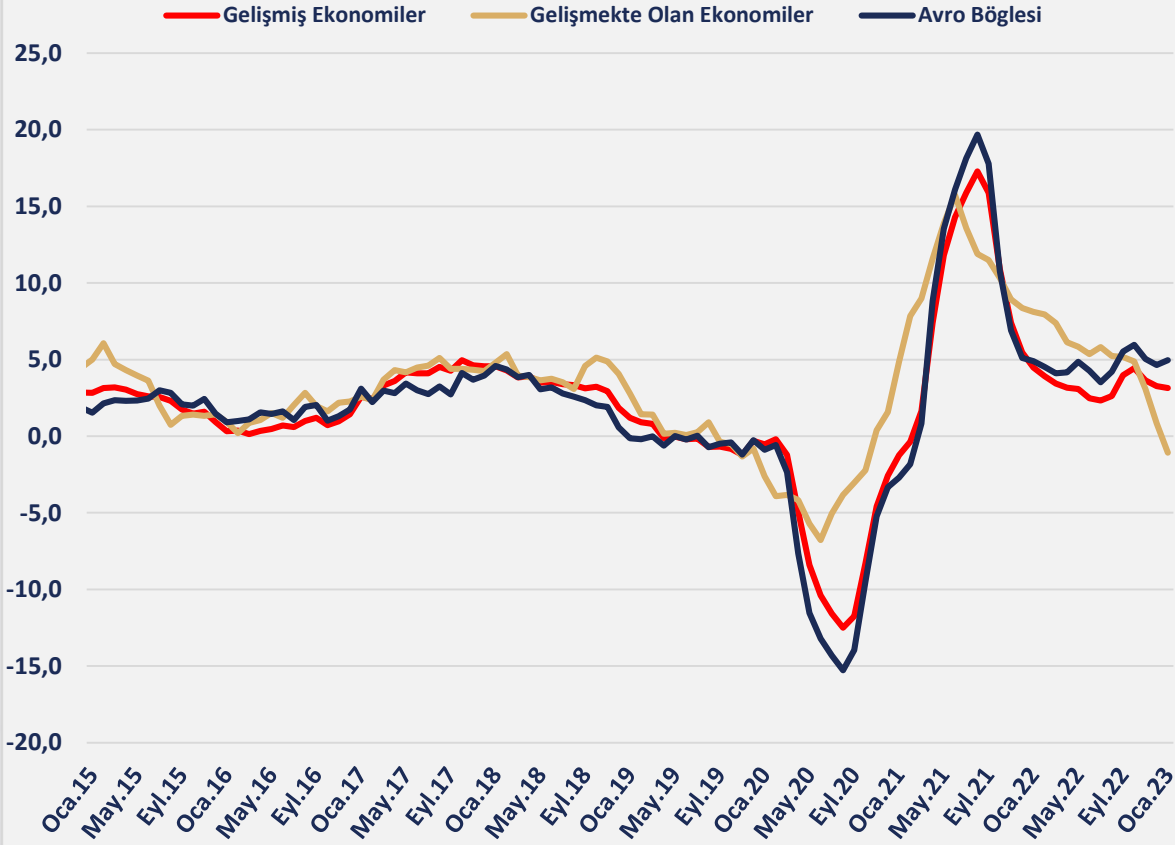
➤ 2023 yılı Ocak ayında cari işlemler açığı, bir önceki yılın aynı ayına göre %43,0 oranında artarak 9,85 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Milyon Dolar	Yıllık			Ocak		
	2021	2022	Değişim (%)	2022	2023	Değişim (%)
I- CARI İŞLEMLER HESABI	-7.232	-48.726	573,8	-6.889	-9.849	43,0
A. DIŞ TİCARET DENGESİ	-29.313	-89.681	205,9	-8.547	-12.431	45,4
B. HİZMETLER DENGESİ	31.812	49.850	56,7	2.105	3.164	50,3
C. BİRİNCİL GELİR DENGESİ	-10.679	-8.521	-20,2	-290	-381	31,4
D. İKİNCİL GELİR DENGESİ	948	-374	-139,5	-157	-201	28,0
II- SERMAYE HESABI	-64	-35	-45,3	0	-15	-
III- FİNANS HESAPLARI	-5.652	-21.335	277,5	-4.203	-9.983	137,5
Doğrudan Yatırımlar	-6.874	-8.079	17,5	-442	-223	-49,5
Net Varlık Edinimi	6.451	4.953	-23,2	334	592	77,2
Net Yükümlülük Oluşumu	13.325	13.032	-2,2	776	815	5,0
Sermaye	6.873	5.924	-13,8	466	240	-48,5
Yatırım	7.098	6.506	-8,3	473	253	-46,5
Tasfiye	225	582	158,7	7	13	85,7
Diğer Sermaye (Net)	818	835	2,1	-34	61	-279,4
Gayrimenkul (Net)	5.634	6.273	11,3	344	514	49,4
Portföy Yatırımları	-751	13.425	-1887,6	965	-490	-150,8
Diğer Yatırımlar	-21.357	-38.992	82,6	-3.784	71	-101,9
Rezerv Varlıklar	23.330	12.311	-47,2	-942	-9.341	891,6
IV- NET HATA NOKSAN	1.644	27.426	1568,2	2.686	-119	-104,4

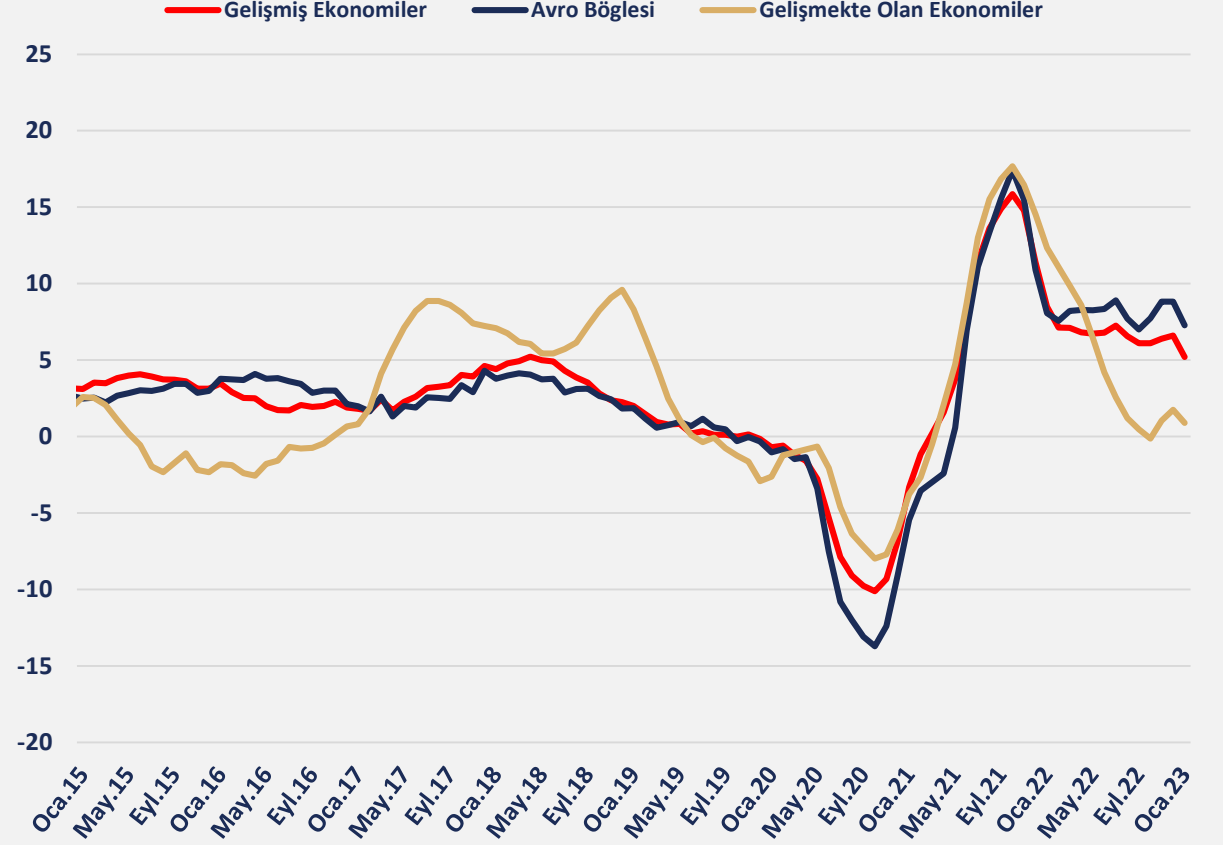


Küresel Ticaret Endekslerindeki Gelişmeler*

İhracat Değişimi (6 Aylık Hareketli Ortalama)



İthalat Değişimi (6 Aylık Hareketli Ortalama)



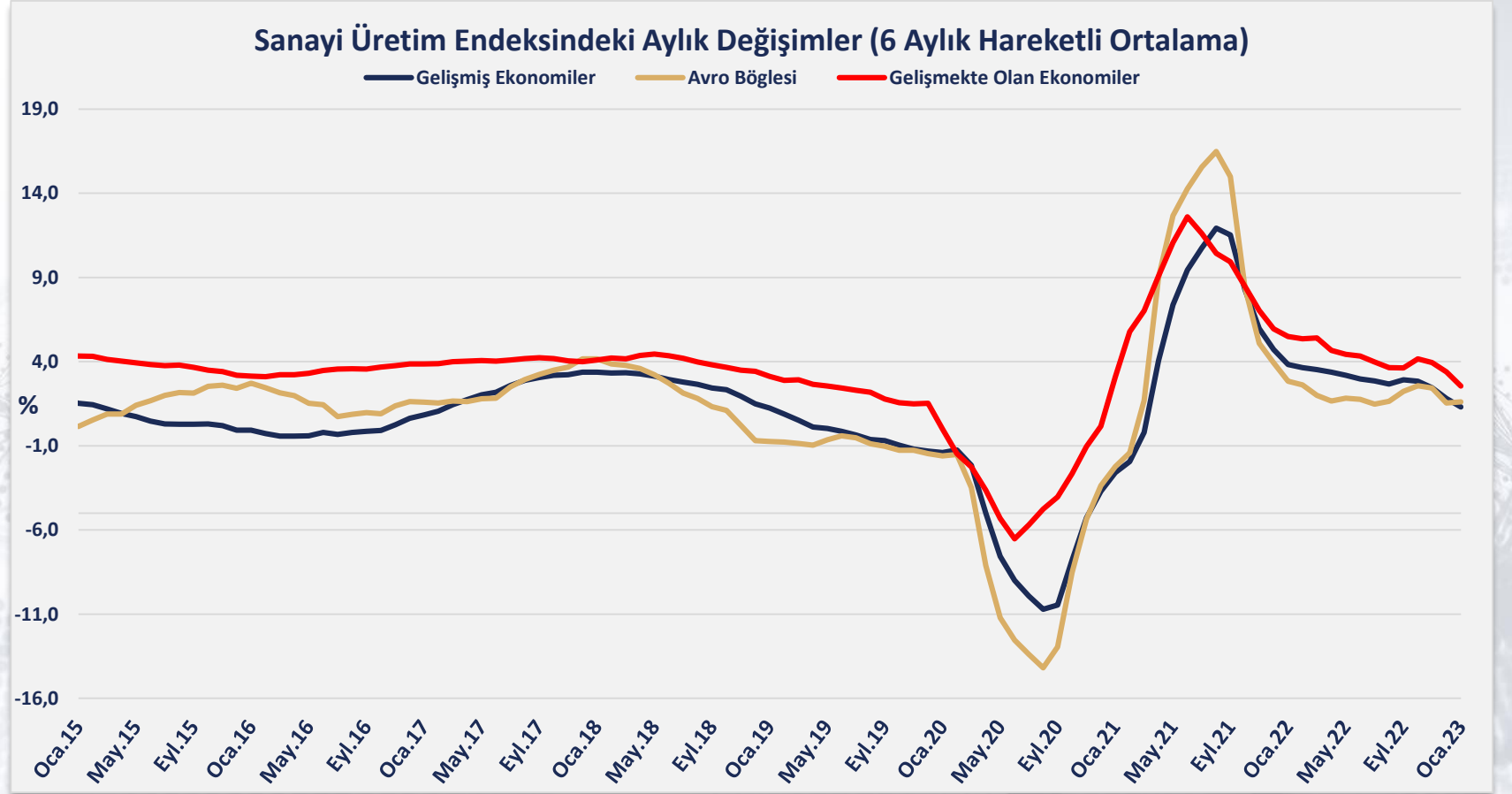
Kaynak: Hollanda Ekonomik Politika Analizi Bürosu (CPB)

* Ticaret Endeksi (2010=100), mevsimsel arındırılmış veriler kullanılmakta ve artışlar yıllık olarak hesaplanmaktadır.



Küresel Sanayi Üretim Endekslerindeki Gelişmeler*

- 2023 yılı Ocak ayı itibarıyla Avro Bölgesi, Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ekonomilerde sanayi üretim hızındaki yavaşlama eğiliminin devam ettiği görülmektedir.



Kaynak: Hollanda Ekonomik Politika Analiz Bürosu(CPB)

*Sanayi Üretim Endeksi, Yüzde Değişim (2010=100), mevsimsel arındırılmış veriler kullanılmakta ve artışlar yıllık olarak hesaplanmaktadır.



T.C. TİCARET
BAKANLIğI

B- MAKROEKONOMİK GÖRÜNÜM



2023-2025 Orta Vadeli Program Hedefleri

	2021	2022 (GT)	2023 (P)	2024 (P)	2025 (P)
GSYH (Milyar TL, Cari Fiyatlarla)	7.249	13.429	18.654	23.438	27.440
Kişi Başına Milli Gelir (\$)	9.592	9.485	10.071	10.931	12.091
GSYH Reel Büyümesi (%)	11,4	5,0	5,0	5,5	5,5
İşsizlik Oranı (%)	12	10,8	10,4	9,9	9,6
Seyahat Gelirleri (Milyar \$)	20,8	34,0	45,0	55,0	62,0
Cari İşlemler Dengesi (Milyar \$)	-13,6	-47,3	-22,0	-13,7	-10,0
Cari İşlemler Dengesi / GSYH (%)	-1,7	-5,9	-2,5	-1,4	-0,9

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı GT: Gerçekleşme Tahmini, P: Program

- 2023-2025 dönemini kapsayan Orta Vadeli Programda aşılama faaliyetlerinin hız kazanması ve sosyal hayat üzerindeki kısıtlamaların azaltılmasıyla salgın sonrası toparlanma sürecinde büyüme potansiyelinin artırılması, yüksek katma değerli üretimi önceleyen Türkiye ekonomisi için; nitelikli istihdam oluşturan, enflasyon ve cari açık yaratmayan, ağırlıklı olarak yurtiçi tasarruflar ve doğrudan yabancı yatırımlarla finanse edilen, verimli alanlara yönlendirilmiş yatırımlara ve ihracata dayalı, yeşil dönüşümü dikkate alan dengeli, istikrarlı ve kapsayıcı bir büyüme yapısının tesis edilmesi temel amaç olarak belirlenmiştir.



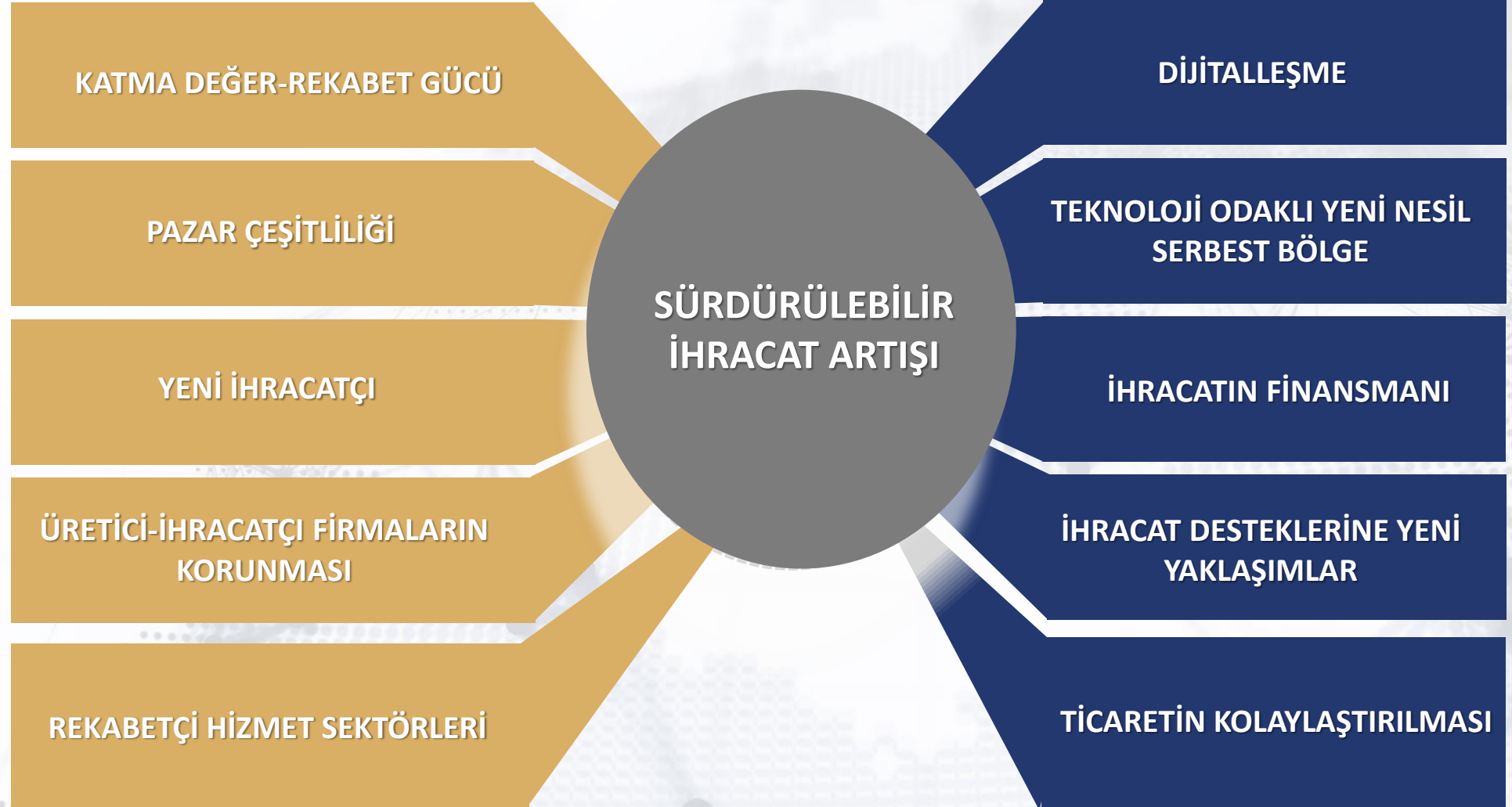
2023-2025 Orta Vadeli Program Mal Ticareti Hedefleri

	2022	2023 (P)	2024 (P)	2025 (P)
İhracat (Milyar \$) (GTS)	254,2	265,0	285,0	305,0
İthalat (Milyar \$) (GTS)	364,4	345,0	363,0	384,0
Dış Ticaret Dengesi (GTS, Milyar Dolar)	-110,2	-80,0	-78,0	-79,0
Dış Ticaret Hacmi (GTS)/GSYH (%)	68,2	70,3	68,1	64,7
İhracat/İthalat (%)	69,8	76,8	78,5	79,4

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı
P: Program



İhracat Ana Planı Hedefleri





İhracat Ana Planı Politika Araçları

Dijitalleşme ve Ticaret Kolaylıkları	Ticaret Diplomasisi ve Yeni İhracatçılar	Teknoloji Odaklı Yeni Nesil Serbest Bölgeler	İhracatın Finansmanı (Eximbank Ürünleri)
<ul style="list-style-type: none">➤ Dijital Gümrükler➤ İhracatçılar İçin Kullanıcı Dostu Dijital Uygulamalar➤ Ticaret Diplomasisi Araçları➤ Ticaret Politikası Önlemleri	<ul style="list-style-type: none">➤ Ticaret Müşavirleri Ağı➤ Türkiye Kadın Girişimci Ağı➤ Melek Yatırımcı Ağı➤ Dış Ticaret Alanında Mesleki Eğitim	<ul style="list-style-type: none">➤ Finansman Desteği➤ Enerji Desteği➤ Kira Desteği➤ İstihdam Desteği	<ul style="list-style-type: none">➤ Uzun Vadeli Finansman➤ Kur riskine karşı yeni ürünler➤ Kadın ve Genç Girişimcilere Özel Kredi Programı➤ Mevsimsel Kredi Destek Programı



Neden Uzak Ülkeler?

- ✓ Türkiye'nin toplam ihracatının yaklaşık **üçte ikisi** Türkiye'ye görece **yakın** ülkelere gerçekleştiriliyor.
- ✓ Türkiye'nin **ortalama ihracat mesafesi** dünya ortalamasının altında kalıyor.



Strateji ile uzak ülkelerin ticari ve ekonomik işbirliği potansiyelinin değerlendirilmesi ve ihracatta sürdürülebilir artışın sağlanması hedeflenmektedir.

Türkiye'nin dünya ticaretindeki payını arttırmak

Ülkemize coğrafi olarak uzak, yüksek gelire sahip büyük pazarlardan ülkemizin potansiyelinin altında pay aldığı anlaşılmaktadır.

İhracat yapılan pazarları çeşitlendirmek

İhracatçılarımızın coğrafi olarak uzak büyük pazarlara yönelmesi ihracat pazarlarımızın çeşitlenmesine önemli bir katkı sağlayacaktır.



İhracatçılara yol gösterilmesi

Ülkemizin toplam ihracatının 3.065 km olan ortalama menziline 4.744 km seviyesinde olan dünya ortalamasına yükseltilmesi ve büyük uzak pazarlardaki payının artırılması için kılavuz niteliğinde bir strateji belgesi oluşturulmuştur.

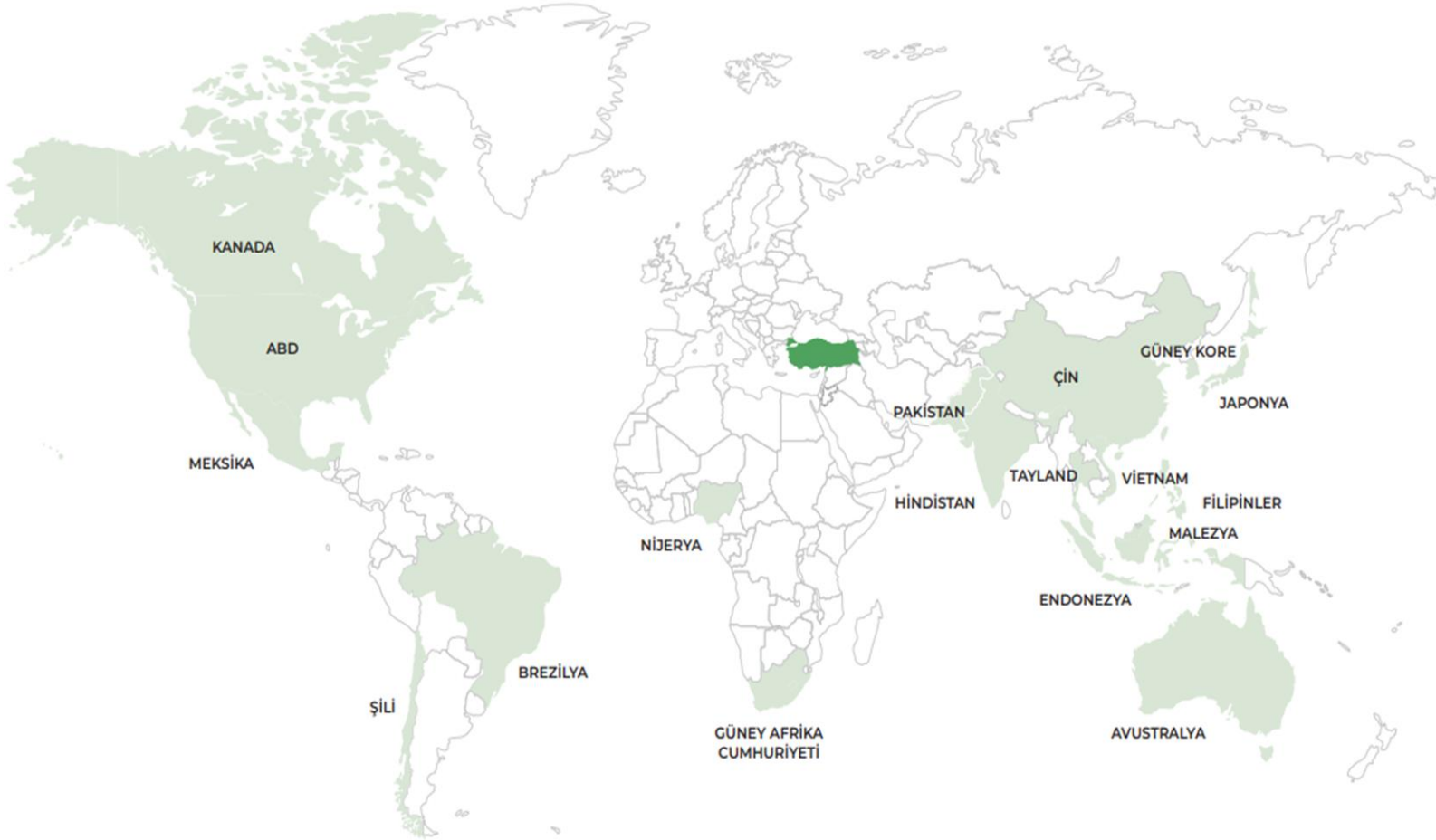


Uzak Ülkeler Stratejisi:

- 11. Kalkınma Planı (2019-2023),
 - İhracat Ana Planı,
 - Orta Vadeli Program,
 - Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı,
 - Bakanlığımızın Stratejik Planı
- rehber edinilmek suretiyle hazırlanmıştır.



Uzak Ülkeler Stratejisi ile,



Dünya nüfusunun %62'sini temsil eden,
Küresel GSYİH'nin %64'ünü oluşturan 18 ülkeye;

2018-2020 ortalaması yaklaşık 20 milyar dolar olan mal ihracatımızın 80 milyar dolar civarına artırılarak dört katına çıkartılması ve bu suretle anılan ülkelerin ithalatındaki payımızın dünya ihracatından aldığımız pay olan %1 seviyesine yükseltilmesini hedefliyoruz.



Uluslararası Kuruluşların Büyüme Tahminleri

Uluslararası Kuruluşlar	Yıl	Bazı Ülke-Ülke Gruplarına İlişkin Büyüme Tahminleri (%)							
		Dünya	Avro Bölgesi	ABD	Brezilya	Rusya	Hindistan	Çin	Japonya
IMF	2022	3,4	3,5	2,0	3,1	-2,2	6,8	3,0	1,4
	2023	2,9	0,7	1,4	1,2	0,3	6,1	5,2	1,8
	2024	3,1	1,6	1,0	1,5	2,1	6,8	4,5	0,9
OECD	2022	3,3	3,5	2,1	3,0	-2,1	6,7	3,0	1,0
	2023	2,6	0,8	1,5	1,0	-2,5	5,0	5,3	1,4
	2024	2,9	1,5	0,9	1,1	-0,5	7,7	4,9	1,1
Dünya Bankası	2022	2,9	3,3	1,9	3,0	-3,5	6,9	2,7	1,2
	2023	1,7	0,0	0,5	0,8	-3,3	6,6	4,3	1,0
	2024	2,7	1,6	1,6	2,0	1,6	6,1	5,0	0,7

Kaynak: IMF 2023 Ocak ayı Görünüm Raporu, OECD 2023 Mart ayı Görünüm Raporu, Dünya Bankası 2023 Ocak ayı Görünüm Raporu



Dünya Ticaretine İlişkin Tahminler

DTÖ Küresel Mal Ticareti Büyüme Tahminleri (%)

Bölgeler	2022	2023	2024
Dünya Mal Ticaret Hacmi	2,7	1,7	3,2
İhracat Artışı			
Kuzey Amerika	4,2	3,3	3,1
Güney Amerika	1,9	0,3	0,6
Avrupa	2,7	1,8	2,0
Asya	0,6	2,5	4,7
İthalat Artışı			
Kuzey Amerika	6,0	-0,1	1,4
Güney Amerika	4,2	-1,6	2,3
Avrupa	5,2	-0,6	1,8
Asya	-0,4	2,6	5,2

IMF Küresel Mal ve Hizmet Ticareti Büyüme Tahminleri (%)

Reel Değişim (%)	2022	2023	2024
Küresel Ticaret Hacmi	5,4	2,4	3,4
Gelişmiş Ülkeler	6,6	2,3	2,7
Yükselen Piyasalar ve Gelişmekte Olan Ülkeler	3,4	2,6	4,6



T.C. TİCARET
BAKANLIĞI



C- DIŞ TİCARETTE GELİŞMELER



T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

1) MAL TİCARETİ

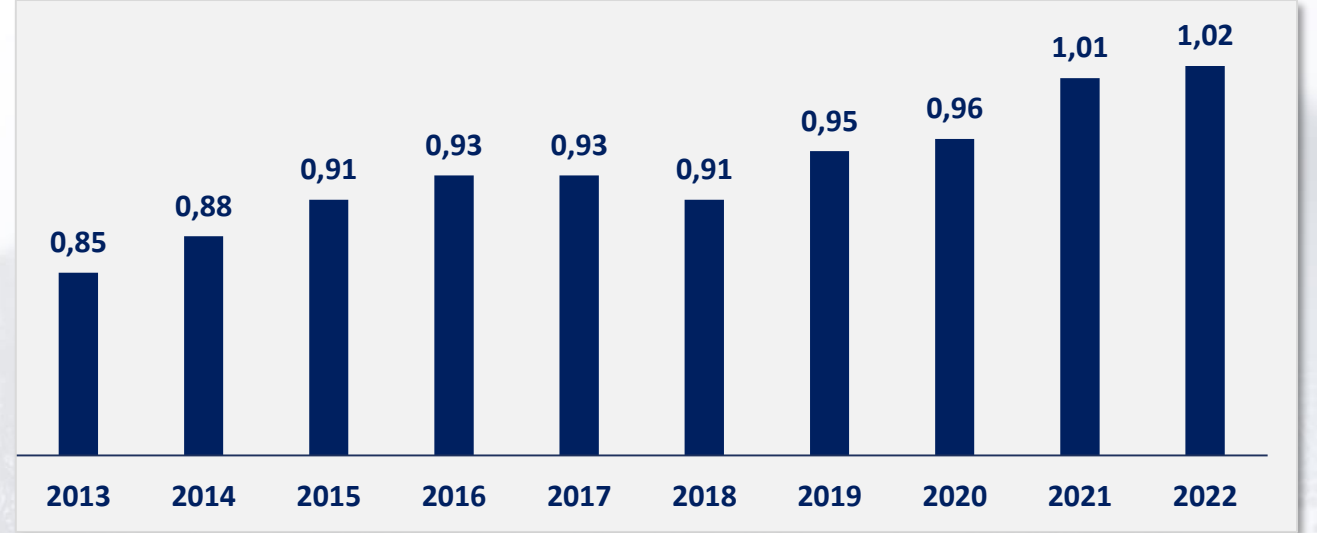


T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

MAL TİCARETİ

➤ Türkiye'nin dünya mal ihracatındaki payı 2022 yılında %1,02 düzeyindedir.

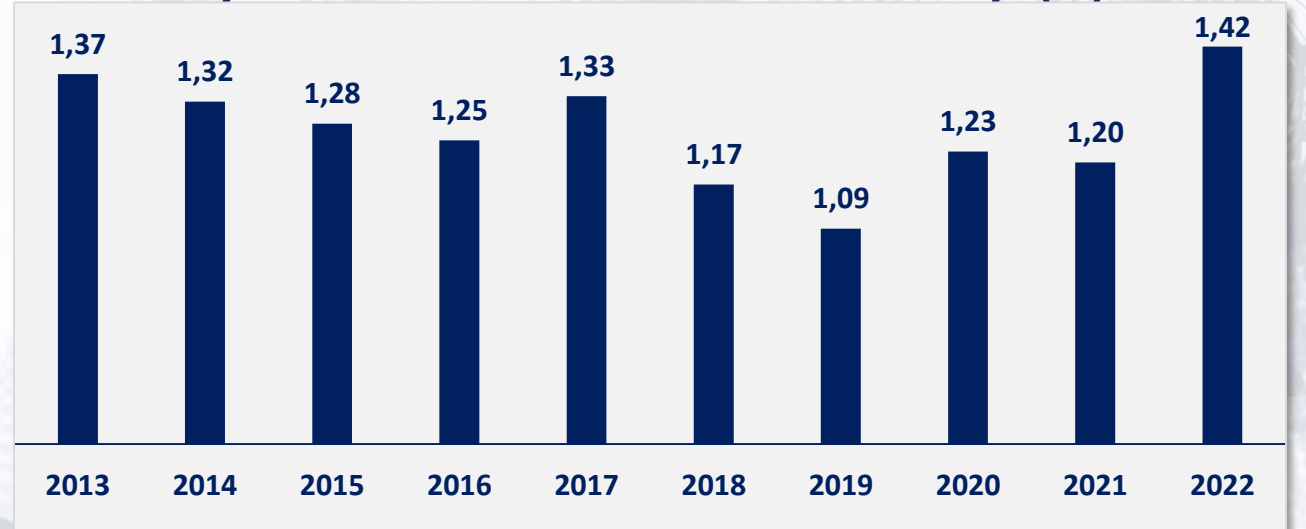
Türkiye'nin Küresel Mal İhracatındaki Payı (%)



Kaynak: DTÖ

➤ Türkiye'nin dünya mal ithalatındaki payı 2022 yılında %1,42 düzeyindedir.

Türkiye'nin Küresel Mal İthalatındaki Payı (%)



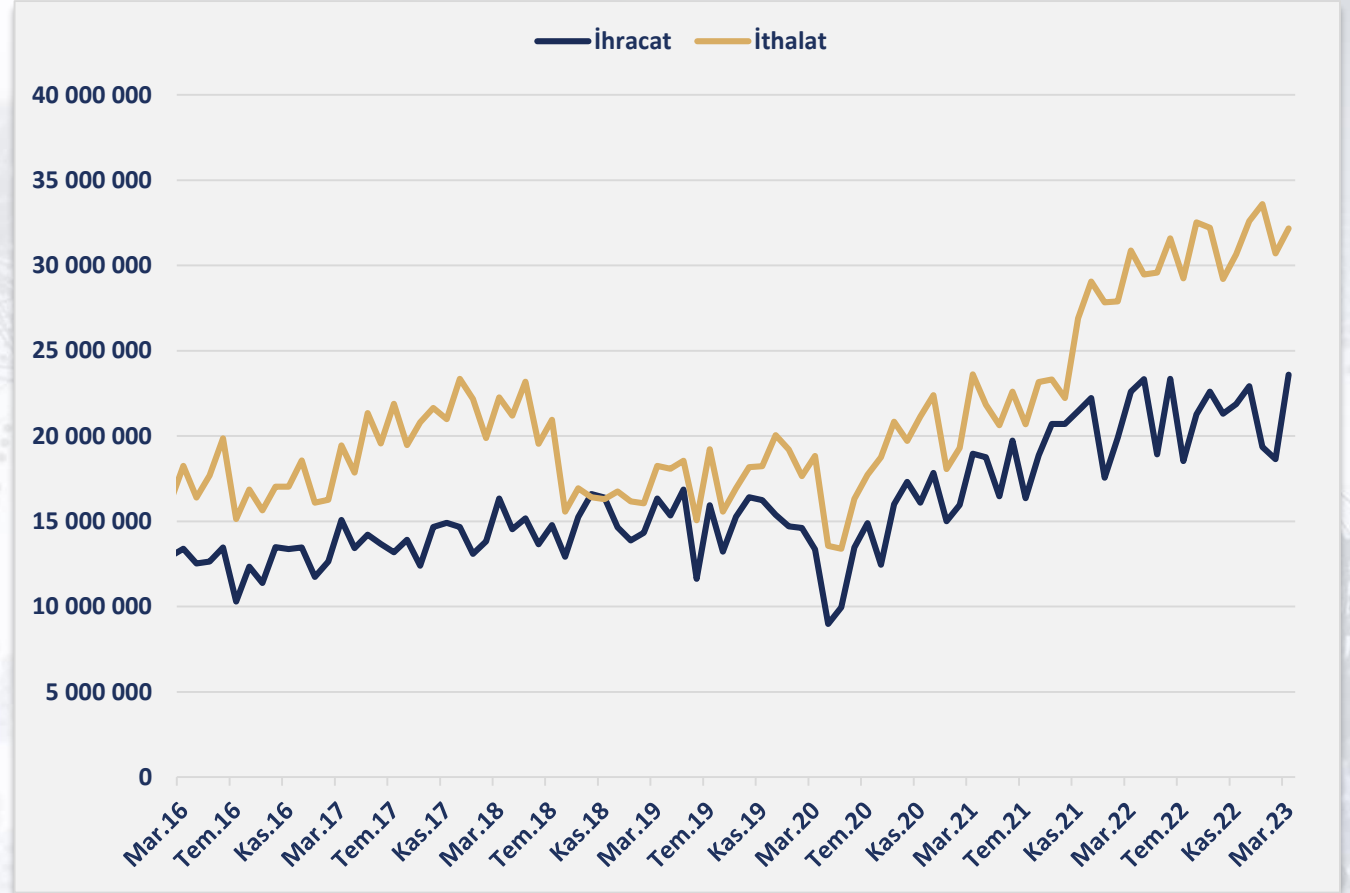
Kaynak: DTÖ



2023 Mart ayında, 2022 yılının aynı ayına göre genel ticaret sisteminde;

- İhracat %4,4 oranında artış ile 23,6 milyar dolar olmuştur.
- İthalat ise %4,2 oranında artış ile 32,2 milyar dolar olmuştur.
- Dış ticaret açığı ise %3,7 oranında artışla 8,6 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

İhracat ve İthalatın Aylık Gelişimi (Bin \$)



Kaynak: TÜİK, Ticaret Bakanlığı



Dış Ticaretin Gelişimi

(Milyon \$)	2021	2022	Değişim (%) 2021/2022	2022 Mart	2023 Mart	Değişim (%) 2022/2023	2022 Ocak-Mart	2023 Ocak-Mart	Değişim (%) 2022/2023
İhracat	225.214	254.197	12,9	22.610	23.596	4,4	60.068	61.588	2,5
Enerji İhracatı*	8.507	16.407	92,9	1.325	1.247	-5,8	2.890	3.308	14,5
Altın İhracatı	3.483	1.051	-69,8	84	368	338,8	253	687	171,2
İthalat	271.426	363.711	34,0	30.877	32.169	4,2	86.605	96.489	11,4
Enerji İthalatı*	50.692	96.549	90,5	8.410	6.008	-28,6	24.998	21.545	-13,8
Altın İthalatı	5.499	20.440	271,7	1.040	1.695	63,1	2.083	10.606	409,2
Dış Ticaret Hacmi	496.640	617.908	24,4	53.486	55.766	4,3	146.673	158.077	7,8
Dış Ticaret Dengesi	-46.211	-109.514	137	-8.267	-8.573	3,7	-26.537	-34.902	32
Enerji Dışı Denge	-4.026	-29.372	629,6	21.285	22.349	5,0	-4.429	-16.665	276,2
İhracat/İthalat (%)**	83,0	69,9	-13,1	73,2	73,4	0,2	69,4	63,8	-5,5
Enerji Hariç İhracat/İthalat (%)**	98,2	89,0	-9,2	94,7	85,4	-9,8	92,8	77,8	-15,0
Altın Ve Enerji Hariç İhracat/İthalat (%)**	99,1	96,0	-3,1	98,9	89,8	-9,2	95,6	89,5	-6,1

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

*Enerji, 27. fasıla karşılık gelmektedir.

**Karşılama oranı değişimleri yüzde puan farkını ifade etmektedir.



Dış Ticaret Endeksleri (2010=100)

	2020		2021		2022		2023 Ocak	
	Endeks	Değişim (%)	Endeks	Değişim (%)	Endeks	Değişim (%)	Endeks	Değişim (%)
İhracat Birim Değer Endeksi	94,8	-0,8	103,8	9,4	113,6	9,5	115,1	5,0
İhracat Miktar Endeksi	118,4	-5,5	143,8	21,4	148,2	3,1	133,6	5,0
İthalat Birim Değer Endeksi	96,3	-4,9	120,8	25,4	150,1	24,2	143,6	0,1
İthalat Miktar Endeksi	106,7	9,6	105,2	-1,4	113,5	7,9	131,4	20,5
Dış Ticaret Hadleri	98,5	4,2	85,9	-12,7	75,7	-11,9	80,2	4,9

Kaynak: TÜİK

- 2022 yılında ihracat birim değer endeksi bir önceki yıla göre %9,5 oranında artarken, ithalat birim değer endeksi ise %24,2 oranında artmıştır.



Geniş Ekonomik Grupların Sınıflaması

İHRACAT

Milyon Dolar	Yıllık			Mart			Ocak-Mart		
	2021	2022	Değişim (%)	2022	2023	Değişim (%)	2022	2023	Değişim (%)
Yatırım malları	24,841	28,046	12.9	2,539	2,817	10.9	6,357	7,384	16.2
Ara mallar	115,184	133,440	15.8	12,199	11,888	-2.5	31,533	31,086	-1.4
Tüketim malları	83,844	89,816	7.1	7,709	8,489	10.1	21,578	22,325	3.5
Diğerleri	1,346	2,896	115.2	163	403	147.2	601	793	32.1
TOPLAM	225,215	254,197	12.9	22,610	23,596	4.4	60,068	61,588	2.5

İTHALAT

Milyon Dolar	Yıllık			Mart			Ocak-Mart		
	2021	2022	Değişim (%)	2022	2023	Değişim (%)	2022	2023	Değişim (%)
Yatırım malları	35,948	40,535	12.8	3,251	4,773	46.8	8,735	12,001	37.4
Ara mallar	210,143	292,378	39.1	25,257	23,479	-7.0	71,705	74,179	3.4
Tüketim malları	24,947	30,482	22.2	2,354	3,891	65.3	6,124	10,192	66.4
Diğerleri	388	316	-18.5	16	28	77.3	41	118	187.8
TOPLAM	271,426	363,711	34.0	30,877	32,170	4.2	86,605	96,489	11.4



Başlıca İhraç Ürünleri

FASIL	İHRACAT (Milyon Dolar)	Yıllık			Mart*			Ocak-Mart		
		2021	2022	Değişim (%)	2022	2023	Değişim (%)	2022	2023	Değişim (%)
87	Motorlu kara taşıtları	25,023	26,801	7.1	2,254	2,871	27.3	6,324	7,475	18.2
84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler	20,775	22,672	9.1	1,995	2,320	16.3	5,332	6,218	16.6
85	Elektrikli makina ve cihazlar	12,011	13,704	14.1	1,161	1,403	20.9	3,077	3,739	21.5
27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar	8,507	16,407	92.9	1,325	1,247	-5.8	2,890	3,309	14.5
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar	10,965	10,208	-6.9	753	1,126	49.6	2,302	2,673	16.1
39	Plastikler ve mamulleri	10,015	11,572	15.5	1,051	1,011	-3.8	2,802	2,656	-5.2
61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	10,781	11,007	2.1	991	1,003	1.2	2,726	2,626	-3.7
73	Demir veya çelikten eşya	8,801	10,534	19.7	974	958	-1.6	2,520	2,505	-0.6
62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	7,513	8,462	12.6	845	892	5.5	2,179	2,292	5.2
72	Demir ve çelik	17,063	14,672	-14.0	1,678	821	-51.1	4,123	2,094	-49.2
Liste Toplamı		131,452	146,039	11.1	13,026	13,651	4.8	34,274	35,586	3.8
Genel Toplam		225,215	254,197	12.9	22,610	23,596	4.4	60,068	61,588	2.5

*Sıralama 2023 Mart ayına göre.

Kaynak: Ticaret Bakanlığı



Başlıca İthal Ürünleri

FASIL	İTHALAT (Milyon Dolar)	Yıllık			Mart*			Ocak-Mart		
		FASIL ADI	2021	2022	Değişim (%)	2022	2023	Değişim (%)	2022	2023
27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar	50,692	96,549	90.5	8,410	6,008	-28.6	24,998	21,545	-13.8
84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler	30,967	34,575	11.7	2,877	3,764	30.8	7,712	9,696	25.7
72	Demir ve çelik	27,618	28,367	2.7	2,586	2,613	1.1	7,940	5,976	-24.7
85	Elektrikli makina ve cihazlar	19,964	21,535	7.9	1,831	2,556	39.6	4,814	6,744	40.1
87	Motorlu kara taşıtları	15,596	17,678	13.4	1,357	2,411	77.6	3,533	6,004	69.9
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar	7,074	23,458	231.6	1,295	2,047	58.1	2,641	11,519	336.2
39	Plastikler ve mamulleri	17,591	18,976	7.9	1,932	1,618	-16.3	5,340	4,199	-21.4
29	Organik kimyasal ürünler	9,341	11,120	19.0	1,133	866	-23.6	3,098	2,417	-22.0
74	Bakır ve bakırdan eşya	5,266	5,510	4.6	503	641	27.4	1,233	1,881	52.5
10	Hububat	4,249	5,369	26.4	288	609	111.4	1,144	1,576	37.8
Liste Toplamı		188,357	263,136	39.7	22,212	23,132	4.1	62,451	71,558	14.6
Genel Toplam		271,426	363,711	34.0	30,877	32,170	4.2	86,605	96,489	11.4

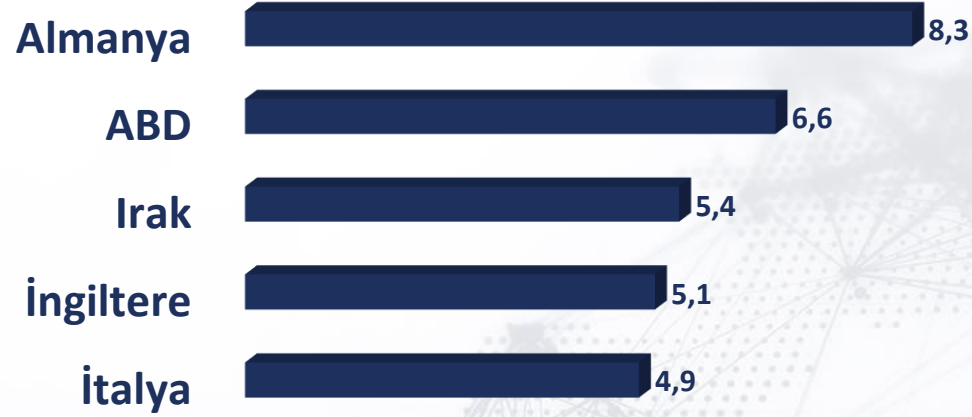
*Sıralama 2023 Mart ayına göredir.

Kaynak: Ticaret Bakanlığı



İhracat ve İthalatta İlk Beş Ülke

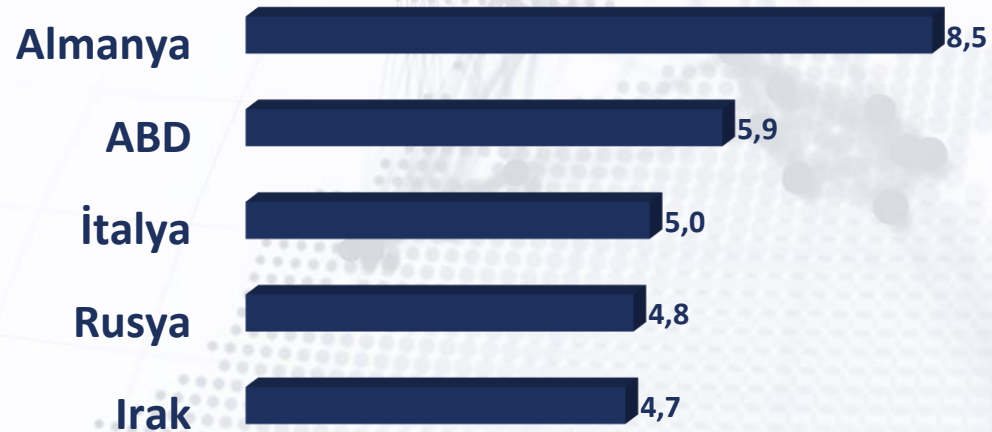
2022 yılı İhracatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)



2022 yılı İthalatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)



2023 Mart Ayı İhracatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)



2023 Mart Ayı İthalatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)





İhracatın Bölgesel Dağılımı

Milyon Dolar			Yıllık				Mart				Ocak-Mart			
			2021	2022	Pay (%)	Değişim (%)	2022	2023	Pay (%)	Değişim (%)	2022	2023	Pay (%)	Değişim (%)
Sıra	Ana Ülke Grupları	Ülke Grupları												
1	Avrupa	Avrupa Birliği 27	93,053	103,077	40.5	10.8	9,987	9,765	41.4	-2.2	25,686	25,975	42.2	1.1
		Diğer Avrupa (AB Hariç)	31,465	36,639	14.4	16.4	2,425	3,713	15.7	53.1	7,184	9,910	16.1	37.9
2	Afrika	Diğer Afrika	7,876	9,493	3.7	20.5	769	789	3.3	2.6	2,171	1,870	3	-13.9
		Kuzey Afrika	13,336	14,111	5.6	5.8	1,500	1,164	4.9	-22.4	4,020	3,036	4.9	-24.5
3	Amerika	Güney Amerika	3,593	3,356	1.3	-6.6	305	221	0.9	-27.3	751	589	1	-21.5
		Kuzey Amerika	16,408	18,773	7.4	14.4	1,752	1,508	6.4	-13.9	4,520	3,971	6.4	-12.1
		Orta Amerika ve Karayipler	2,443	2,769	1.1	13.3	180	255	1.1	41.2	607	592	1	-2.5
4	Asya	Diğer Asya	17,234	18,325	7.2	6.3	1,578	1,849	7.8	17.2	4,135	4,572	7.4	10.6
		Yakın ve Orta Doğu	38,355	44,987	17.7	17.3	3,909	4,210	17.8	7.7	10,409	10,503	17.1	0.9
5	Avustralya & Yeni Zelanda	Avustralya ve Yeni Zelanda	1,128	1,089	0.4	-3.4	107	97	0.4	-9.7	271	239	0.4	-11.6
6	Diğerleri	Diğer Ülke ve Bölgeler	325	1,581	0.6	385.7	99	26	0.1	-73.6	316	332	0.5	5.2
Toplam			225,215	254,197	100	12.9	22,610	23,596	100	4.4	60,068	61,588	100	2.5

Kaynak: Ticaret Bakanlığı



İthalatın Bölgesel Dağılımı

Milyon Dolar			Yıllık				Mart				Ocak-Mart			
			2022	2023	Pay (%)	Değişim (%)	2022	2023	Pay (%)	Değişim (%)	2022	2023	Pay (%)	Değişim (%)
Sıra	Ana Ülke Grupları	Ülke Grupları												
1	Avrupa	Avrupa Birliği 27	85,383	93,287	25.6	9.3	8,264	10,123	31.5	22.5	22,118	25,769	26.7	16.5
		Diğer Avrupa (AB Hariç)	44,758	87,506	24.1	95.5	5,484	6,876	21.4	25.4	16,968	26,251	27.2	54.7
2	Afrika	Diğer Afrika	2,815	3,411	0.9	21.2	480	209	0.6	-56.5	1,032	635	0.7	-38.5
		Kuzey Afrika	5,418	6,099	1.7	12.6	552	710	2.2	28.5	1,405	1,868	1.9	32.9
3	Amerika	Güney Amerika	7,772	9,919	2.7	27.6	918	546	1.7	-40.6	2,298	1,414	1.5	-38.5
		Kuzey Amerika	14,227	16,545	4.5	16.3	1,369	1,569	4.9	14.6	3,991	4,089	4.2	2.5
		Orta Amerika ve Karayipler	1,099	1,421	0.4	29.3	86	116	0.4	36.0	252	328	0.3	30.5
4	Asya	Diğer Asya	68,242	87,936	24.2	28.9	7,470	7,953	24.7	6.5	20,585	21,770	22.6	5.8
		Yakın ve Orta Doğu	16,126	21,346	5.9	32.4	2,157	1,956	6.1	-9.3	5,278	5,207	5	-1.4
5	Avustralya & Yeni Zelanda	Avustralya ve Yeni Zelanda	1,158	1,690	0.5	46.0	219	47	0.1	-78.5	515	353	0.4	-31.6
6	Diğerleri	Diğer Ülke ve Bölgeler	24,429	34,552	9.5	41.4	3,878	2,066	6.4	-46.7	12,164	8,807	9.1	-27.6
Toplam			271,426	363,711	100.0	34.0	30,877	32,170	100	4.2	86,605	96,489	100	11.4

Kaynak: Ticaret Bakanlığı



T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

2) ULUSLARARASI HİZMET TİCARETİ



HİZMET İHRACATI DESTEK PROGRAM PAKETİ

Hizmet İhracatı Destek Program Paketi ile tüm hizmet sunum yöntemlerini içeren bir tanımlamanın yanı sıra ülkemiz hizmet ihracatını yeni bir yaklaşımla daha da ileri aşamalara taşıyacak bir sistemin oluşturulması amaçlanmıştır. Bu şekilde, bir yandan hizmet ihracatımızın artırılması sağlanırken, diğer yandan da istatistiki anlamda daha etkin bir mekanizma ile ölçüm ve performans değerlendirmesinin de yapılacağı bir yapı vücuda getirilmiştir.

5447 sayılı Türkiye Bilişim Sektörünün Uluslararasılaşması ve E-Turquality (Bilişimin Yıldızları Programı) Hakkında Karar

5448 sayılı Hizmet İhracatının Tanımlanması, Sınıflandırılması ve Desteklenmesi Hakkında Karar

5449 sayılı Yurt Dışı Lojistik Dağıtım Ağlarının Desteklenmesi Hakkında Karar

2564 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Sektörleri Markalaşma Destekleri Hakkında Karar



SAĞLIK TURİZMİ



EĞİTİM



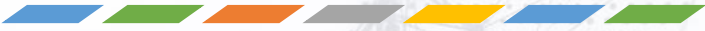
FUARCILIK HİZMETLERİ



GAYRİMENKUL HİZMETLERİ



YARATICI ENDÜSTRİLER



SPOR TURİZMİ



YÖNETİM DANIŞMANLIĞI HİZMETLERİ



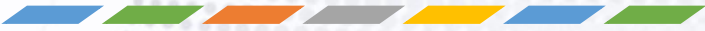
LOJİSTİK ve TAŞIMACILIK



YEŞİL HİZMETLER



DİĞER HİZMETLER



YENİ BİR İSİM VE KURGU

«HİZMET İHRACATI» TANIMI

ULUSLARARASI SEKTÖREL SINIFLANDIRMA

İLK KEZ PERFORMANS ÖLÇÜMÜ ve İSTATİSTİK TEMİNİ

- 10 ANA SEKTÖR
- 36 DESTEK UNSURU
- SEKTÖRLER ÖZELİNDE 15 YENİ DESTEK UNSURU



MEVCUT DESTEK UNSURLARI

Tescil Ve Koruma
Desteği

Pazara Giriş
Belgeleri Desteği

Acente Komisyon
Desteği

Reklam, Tanıtım
Ve Pazarlama
Desteği

Birim Desteği

Bireysel Katılım
Desteği

Milli Katılım
Desteği

Milli Katılım
Tanıtım Desteği

Rapor Desteği

Alım Heyeti

Ticaret Heyeti

HİSER İhtiyaç
Analizi Desteği

HİSER İstihdam
Desteği

Sanal Fuar
Organizasyon
Desteği

Yarışma Ve
Etkinlik Desteği

Film Platosu Ve
Stüdyosu Kullanım
Giderleri Desteği

Yurt İçi Tanıtım
Desteği

Yurt İçi Eğitim
Desteği

Hasta Yol Desteği



YENİ DESTEK UNSURLARI

Tanıtım Heyeti
Desteği

Uluslararası Öğrenci
Ofisleri Kapasite
Geliştirme Desteği

Akademisyen
İstihdam Desteği

Uluslararası
Sıralama Desteği

Uluslararası
Sıralama Desteği

Uluslararası
Kuruluşlara Üyelik
Desteği

Prestijli Katılım
Desteği

Ürün Yerleştirme
Desteği

HİSER Tanıtım
Desteği

HİSER Sektörel
Ticaret Heyeti
Programı Desteği

HİSER Sektörel Alım
Heyeti Programı
Desteği

Fuar Alanı Yapım
Desteği

Sektörel Nitelikli
Uluslararası Yurt İçi
Fuar Organizasyon
Desteği

Yurt Dışı Fuar
Organizasyon
Desteği

Korsanla Mücadele
Giderleri Desteği

Dublaj Veya Altyazı
Giderleri Desteği

Komplikasyon Ve
Seyahat Sağlık
Sigortası Desteği

Sağlık Turizmi
İstihdam Desteği

Yabancı Dil Ve Sağlık
Turizmi Eğitimi
Desteği

Sağlık Ve Spor
Turizmi Sektörlerinin
Geliştirilmesi Ve
Tanıtılması Desteği

Veri Tabanı Üyelik
Desteği

Yeşil Hizmetler
İstihdam Desteği



T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

ULUSLARARASI HİZMET TİCARETİ

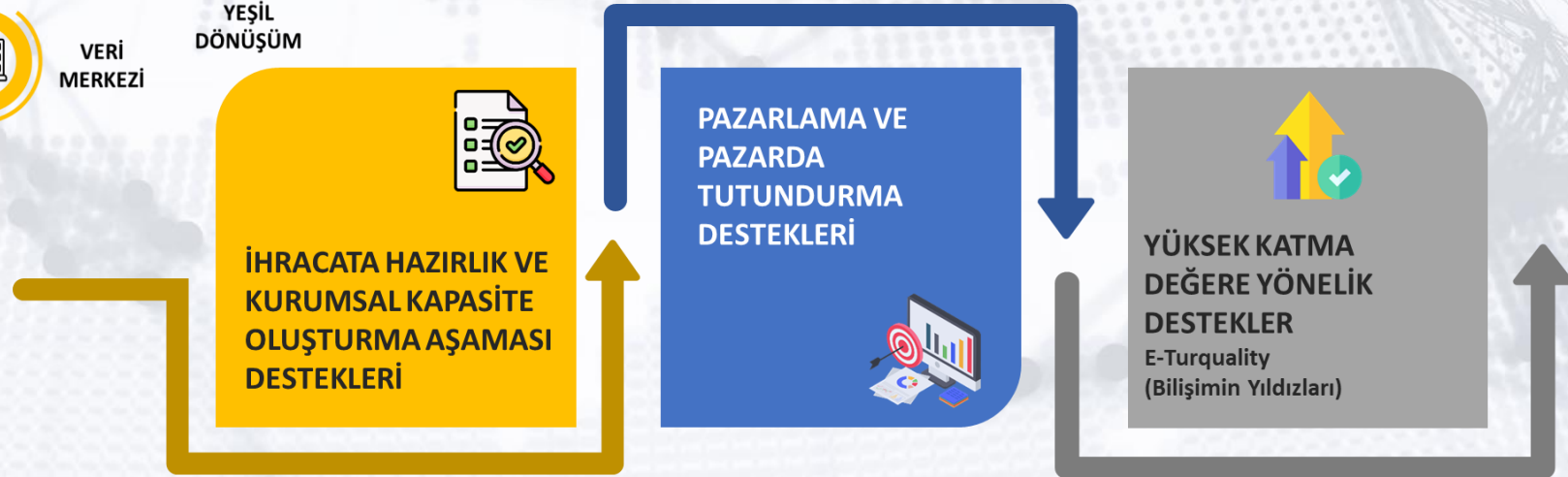
5447 SAYILI TÜRKİYE BİLİŞİM SEKTÖRÜNÜN ULUSLARARASILAŞMASI VE E-TURQUALITY (BİLİŞİMİN YILDIZLARI) PROGRAMI

Bilişim sektörü destek kapsamı genişletilmiştir

KAPSAM – BİLİŞİM ŞİRKETLERİ



Çerçeve mantığı ile bilişim sektörüne yönelik tüm destekler tek bir program altında üç aşamalı bir sistemde bir araya toplanmıştır.





T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

ULUSLARARASI HİZMET TİCARETİ

5447 SAYILI TÜRKİYE BİLİŞİM SEKTÖRÜNÜN ULUSLARARASILAŞMASI VE E-TURQUALITY (BİLİŞİMİN YILDIZLARI) PROGRAMI

Bilişim sektörüne özgü yeni destekler eklenmiştir

TeknoHızlandırıcı İşbirliği
Kuruluşu Proje Desteği

Uluslararası Katma Değerli
Bilişim Yüklenici Proje
Desteği

Uluslararası Teknoloji
Pazarlama Ofisleri Desteği

Hizmet Pazarlama
Platformlarına Üyelik
Desteği

Veri Merkezi Desteği

Yazılımcılar için
Simülatör/ Test Ekipmanı
Kiralama Desteği

Yurtdışı Arama Desteği

Yurtdışı İhale Desteği

Yurtiçi Fuar Desteği

Yıldız Ofisleri Desteği

Ürün Yerleştirme Desteği

Yurt Dışında Yerleşik
Şirkete Ait
Oyun/Yazılım/Aracılık
Platformu Alımına Yönelik
Danışmanlık Desteği

Patent / Fikri Mülkiyet
Hakkı Alım Desteği

Yazılım/Oyun/Mobil
Uygulama Test Desteği



5449 SAYILI YURT DIŞI LOJİSTİK DAĞITIM AĞLARININ DESTEKLENMESİ HAKKINDA KARAR

YLDA: İŞbirliği kuruluşları tarafından yurt dışında kurulan, satın alınan, kiralanan veya hizmet alınan ve ürünlerin dağıtımı ile ilgili depolama, yükleme, boşaltma, sevkiyat, elleçleme, tehlikeli madde hizmetleri, kargo birleŐtirme-bölme, soğuk depolama, dağıtım vb. faaliyetlerin kümelenilerek gerçekleştirilebilmesi için uluslararası taşımacılık ve lojistik amaçlı düzenlenmiŐ, farklı taşıma modlarına (karayolu, denizyolu, havayolu ve demiryolu) etkin bağlantıları olan ve en az iki veya daha fazla modlu taşımacılık imkanlarına sahip tesisleri, bu tesisler ile entegre çalıŐacak dağıtım ağını ve bu ağın işletilmesine yönelik yük konsolidasyonunu sağlayarak uçtan uca tüm lojistik sürecini yönetecek bilişim ve sair sistemlerini ifade eder.

Destek Unsuru	Destek Oranı	Destek Üst Limiti (TL)	Süre /Limit	Ön Onay
İlk Kurulum Desteği (Cep depoların ve bu ağın işletilmesine yönelik Kurulum ,destek, bakım, bilişim sistemleri, teknik donanım ve dekorasyon giderleri, yatırım, ruhsat ve izin giderleri, bunlarla ilgili hukuki danışmanlık giderleri ile YSV kiralınması ve işletilmesi giderleri)	%70	60 Milyon	5 yıl	-
YLDA'ların işletilmesine İlişkin Kira/Ruhsat/Komisyon/Hukuki Danışmanlık Giderleri Desteği	İlk iki yıl %70, diğer yıllar %50	24 Milyon	5 yıl	-
Reklam, Tanıtım ve Pazarlama Desteği(Yurtdışı)	%50	3 milyon	5 yıl	2 ay
Reklam, Tanıtım ve Pazarlama Desteği	%50	1 milyon 200 bin	5 yıl	2 ay
İstihdam Desteği	İlk iki yıl %70, diğer yıllar %50 oranında (Maks. 10 kişi)	4 milyon 800 bin (Maks. Yıllık kişi başı 600 bin)	-	-
Navlun Borsası Desteği	%60	3 milyon 600 bin	-	-



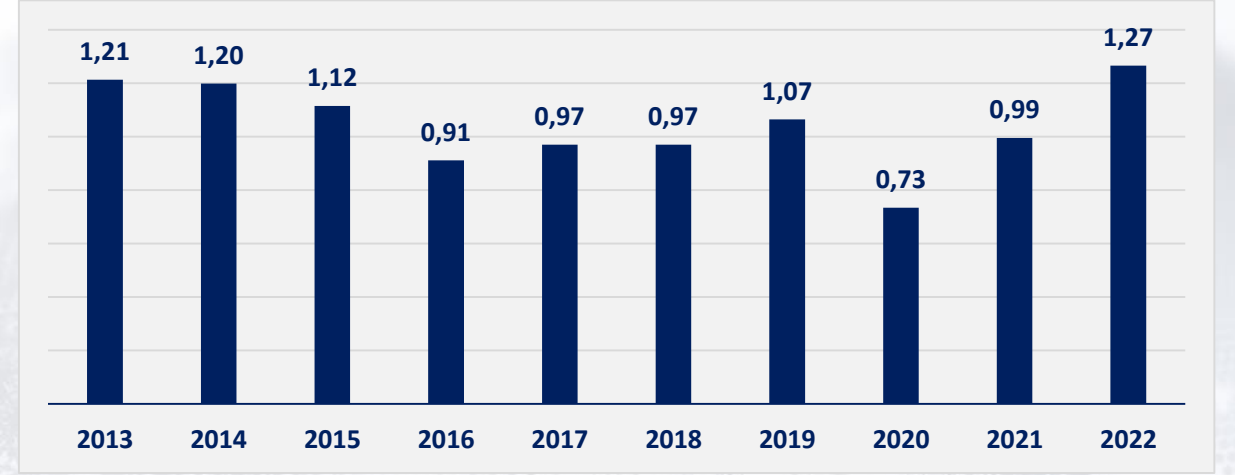
T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

HİZMETLER TİCARETİ

➤ Türkiye'nin 2022 yılı küresel hizmet ihracatındaki payı %1,27 düzeyindedir.

➤ Türkiye'nin 2022 yılı küresel hizmet ithalatındaki payı %0,60 düzeyindedir.

Türkiye'nin Küresel Hizmet İhracatındaki Payı (%)



Kaynak: DTÖ

Türkiye'nin Küresel Hizmet İthalatındaki Payı (%)



Kaynak: DTÖ



Kaynak: TCMB

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

ULUSLARARASI HİZMET TİCARETİ

Ödemeler Dengesi-Hizmet Kalemleri

Gelir	Yıllık			Ocak		
	Milyon Dolar	2021	2022	Değişim(%)	2022	2023
Hizmetler Geliri	61.408	90.285	47,0	5.170	6.720	30,0
Taşımacılık Geliri	24.419	36.696	50,3	2.315	2.738	18,3
Seyahat Geliri	26.634	41.176	54,6	2.014	2.871	42,6
İnşaat Geliri	260	488	87,7	35	15	-57,1
Sigorta ve Emeklilik	1.010	1.788	77,0	135	155	14,8
Finansal Hizmetler Geliri	388	732	88,7	75	90	20,0
Fikri Mülkiyet Hakları Kullanım Geliri	375	234	-37,6	20	36	80,0
Telekomünikasyon, Bilgisayar ve Bilgi Hizmetleri Geliri	2.566	2.596	1,2	190	303	59,5
Diğer İş Hizmetleri Geliri	3.521	3.535	0,4	195	282	44,6
Kişisel, Kültürel ve Eğlence Hizmetleri Geliri	192	527	174,5	47	21	-55,3
Resmi Hizmetler Geliri	341	393	15,2	22	36	63,6
Gider	Yıllık			Ocak		
Milyon Dolar	2021	2022	Değişim(%)	2022	2023	Değişim(%)
Hizmetler Gideri	29.596	40.435	36,6	3.065	3.556	16,0
Taşımacılık Gideri	10.924	17.852	63,4	1.438	1.515	5,4
Seyahat Gideri	1.650	4.053	145,6	193	417	116,1
İnşaat Gideri	33	95	187,9	3	3	0,0
Sigorta ve Emeklilik Gideri	2.281	2.804	22,9	228	315	38,2
Finansal Hizmetler Gideri	519	1.713	230,1	127	228	79,5
Fikri Mülkiyet Hakları Kullanım Gideri	2.738	2.853	4,2	230	250	8,7
Telekomünikasyon, Bilgisayar ve Bilgi Hizmetleri Gideri	3.261	2.785	-14,6	197	172	-12,7
Diğer İş Hizmetleri Gideri	6.008	6.066	1,0	472	523	10,8
Kişisel, Kültürel ve Eğlence Hizmetleri Gideri	301	329	9,3	31	4	-87,1
Resmi Hizmetler Gideri	1.026	1.077	5,0	76	89	17,1

Kaynak: TCMB



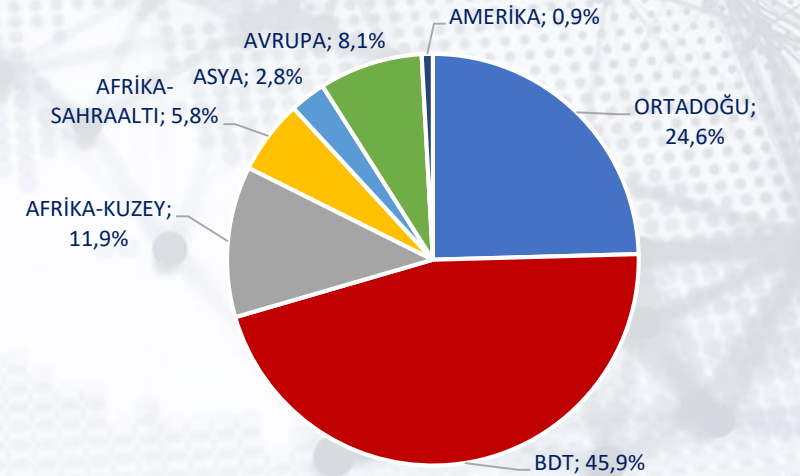
Yurt Dışında Müteahhitlik Hizmetleri

Yıl	Proje Sayısı	Ülke Sayısı	Proje Bedeli (Milyar \$)	Kümülatif Proje Bedeli (Milyar \$)	Ort. Proje Bedeli (Milyar \$)
1971-2002	2.426	48	49,75	49,75	0,00
2003	339	35	6,40	56,15	0,02
2004	477	36	8,63	64,78	0,02
2005	452	33	12,92	77,70	0,03
2006	577	35	22,41	100,11	0,04
2007	614	45	25,66	125,76	0,04
2008	667	39	24,69	150,45	0,04
2009	505	45	20,12	170,57	0,04
2010	633	50	23,42	193,99	0,04
2011	561	51	24,48	218,46	0,04
2012	549	49	31,65	250,11	0,06
2013	438	50	31,23	281,34	0,07
2014	360	54	26,70	308,04	0,07
2015	285	57	23,98	332,02	0,08
2016	223	56	15,06	347,08	0,07
2017	312	52	17,80	364,88	0,06
2018	386	53	22,76	387,63	0,06
2019	538	45	19,26	406,89	0,04
2020	370	42	16,21	423,10	0,04
2021	444	71	30,79	453,88	0,07
2022	492	50	19,11	472,99	0,04
2023	52	20	4,05	477,04	0,08

- Dünyanın en büyük 250 müteahhitlik şirketi listesinde 2020 yılında 40 Türk firması vardır.
- Türkiye, bu bakımdan Çin ve ABD'den sonra 3. sırada yer almaktadır.

Sektörün ekonomiye katkıları: Döviz girdisi, ihracata katkı, istihdama katkı, teknoloji transferi, makina parkına etki, dışa açılma sürecine etki.

Müteahhitlik Hizmetlerinin Ülke Gruplarına Göre Dağılımı
(2023 Mart ayı itibarıyla)





T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

D- YATIRIM ORTAMI



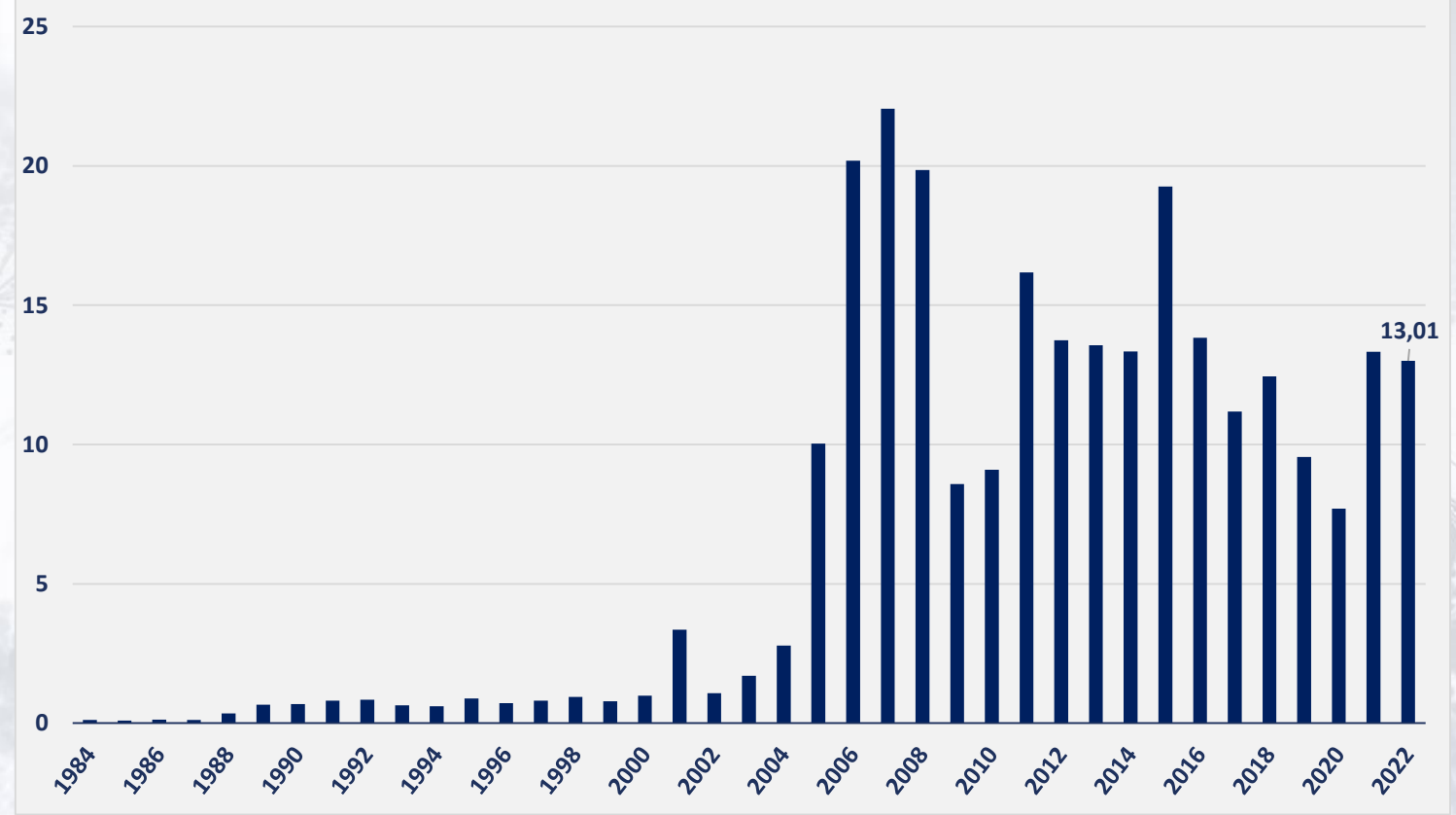
Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları

1. ABD
2. Almanya
3. Arnavutluk
4. Avustralya
5. Avusturya
6. Azerbaycan
7. B.A.E.
8. Bahreyn
9. Bangladeş
10. Belçika
11. Beyaz Rusya
12. Bosna-Hersek
13. Brezilya
14. Bulgaristan
15. Cezayir
16. Çad
17. Çek Cumhuriyeti
18. Çin
19. Danimarka
20. Endonezya
21. Estonya
22. Etiyopya
23. Fas
24. Filipinler
25. Finlandiya
26. Fransa
27. Gambiya
28. Güney Afrika Cum.
29. Güney Kore
30. Gürcistan
31. Hırvatistan
32. Hindistan
33. Hollanda
34. İngiltere
35. İran
36. İrlanda
37. İspanya
38. İsrail
39. İsveç
40. İsviçre
41. İtalya
42. Japonya
43. K.K.T.C.
44. Kanada
45. Karadağ
46. Katar
47. Kazakistan
48. Kırgızistan
49. Kosova
50. Kuveyt
51. Letonya
52. Litvanya
53. Lübnan
54. Lüksemburg
55. Macaristan
56. Makedonya
57. Malezya
58. Malta
59. Meksika
60. Mısır
61. Moğolistan
62. Moldova
63. Norveç
64. Özbekistan
65. Pakistan
66. Polonya
67. Portekiz
68. Romanya
69. Ruanda
70. Rusya
71. Sırbistan
72. Singapur
73. Slovakya
74. Slovenya
75. Sudan
76. Suriye
77. Suudi Arabistan
78. Tacikistan
79. Tayland
80. Tunus
81. Türkmenistan
82. Ukrayna
83. Umman
84. Ürdün
85. Venezuela
86. Vietnam
87. Yemen
88. Yeni Zelanda
89. Yunanistan



- 1984-2002 döneminde 14,6 milyar ABD doları olan doğrudan yabancı yatırım tutarı, 2003-2022 döneminde kümülatif olarak 251,4 milyar dolara ulaşmıştır.
- 2023 yılı Ocak ayında yurt dışına doğrudan yatırımlar bir önceki yılın aynı ayına göre %77 artış ile 592 milyon dolar olmuştur.

Doğrudan Yabancı Yatırımlar (Milyar ABD Doları)

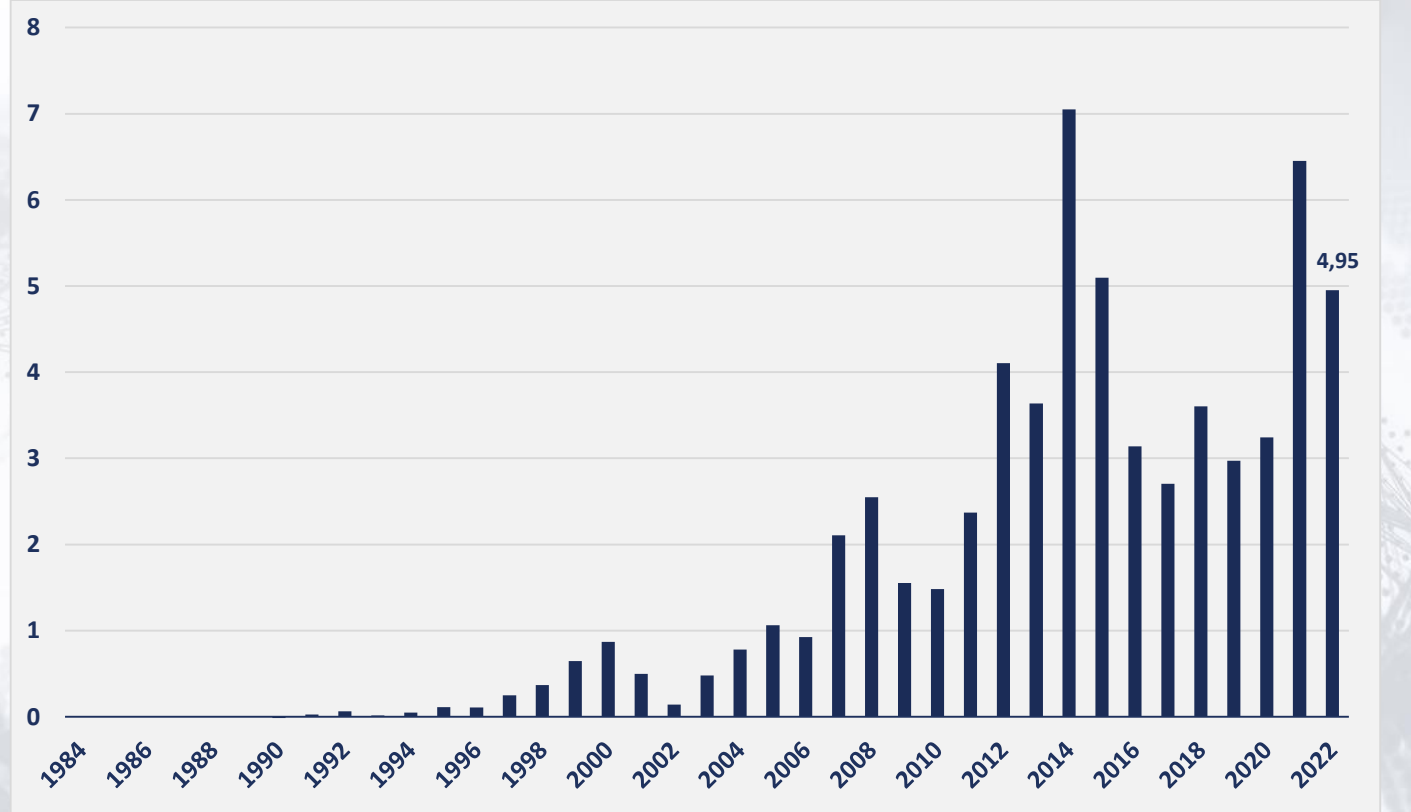


Kaynak: TCMB



- Türk yatırımcıların yurt dışında gerçekleştirdiği doğrudan yatırımların toplamı, 2003'ten 2022 yılına kadar kümülatif olarak 60,3 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır.
- In January 2023, foreign direct investment increased by 77% compared to the same month of the previous year, and realized as 592 million dollars.

Yurt Dışına Doğrudan Yatırımlar (Milyar ABD Doları)



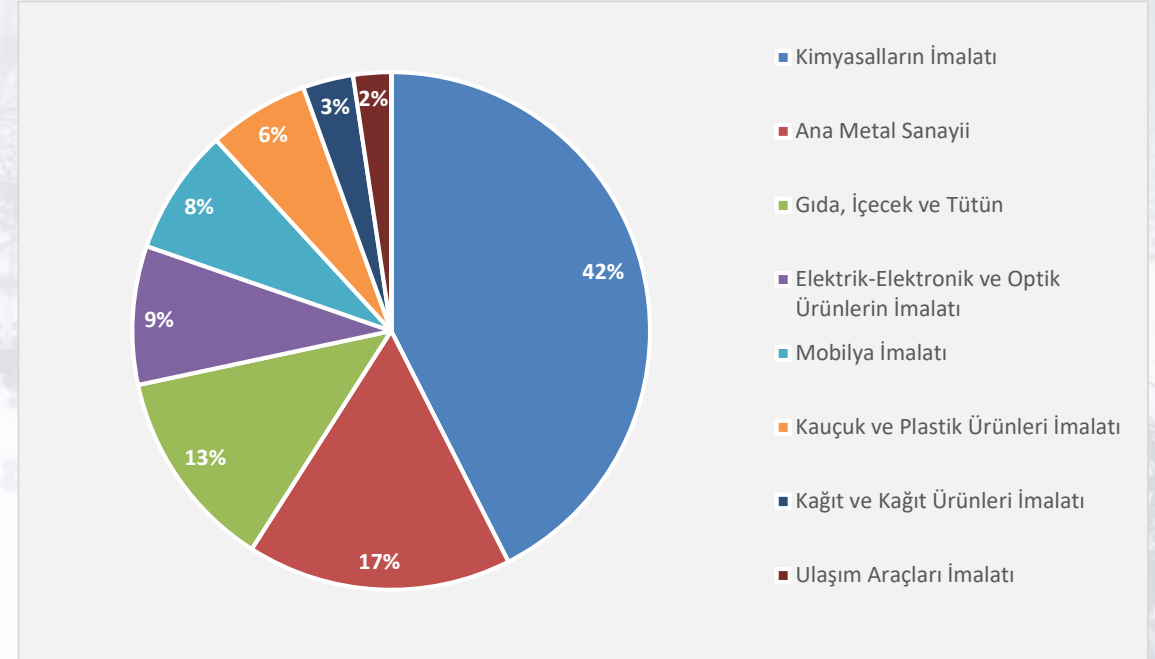
Kaynak: TCMB



Yabancı Yatırımların Sektörlere Göre Dağılımı

Milyon Dolar (\$)	Yıllık		Ocak	
	2021	2022	2022	2023
TARIM SEKTÖRÜ	148	107	3	6
SINAI SEKTÖRÜ	1.850	1.851	288	128
Madencilik ve taş ocaklığı	65	185	4	1
İmalat	1.655	1.557	277	127
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	129	109	7	0
Su Temini, Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	1	0	0	0
HİZMETLER SEKTÖRÜ	5.100	4.548	182	119
TOPLAM	7.098	6.506	473	253

İmalat Sanayisinde Alt Sektörlerin Payı (%) (2023 Ocak)



Kaynak: TCMB



Doğrudan Yabancı Yatırımların (DYY) Ülkelere Göre Dağılımı

Sıra*	Ülkeler	2022 DDY	2023 DDY
		(Milyon Dolar)	Ocak (Milyon Dolar)
1	Hollanda	863	76
2	İrlanda	371	44
3	Almanya	697	23
4	Çin	83	15
5	İspanya	1.592	14
6	Rusya	22	11
7	Tayvan	112	10
8	Hong Kong	50	8
9	İsviçre	738	7
10	Amerika Birleşik Devletleri	257	7
11	İtalya	230	6
12	Lüksemburg	295	6
13	İngiltere	401	5
14	İsveç	20	5
15	Birleşik Arap Emirlikleri	20	4
16	Belçika	82	3
17	Jersey	0	3
18	Özbekistan	0	2
19	Avusturya	193	1
20	Libya	0	1
LİSTE TOPLAMI		6026	251
TOPLAM		6506	253

*Sıralama 2023 Ocak ayına göre.

Kaynak: TCMB



T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

E- SERBEST BÖLGELER

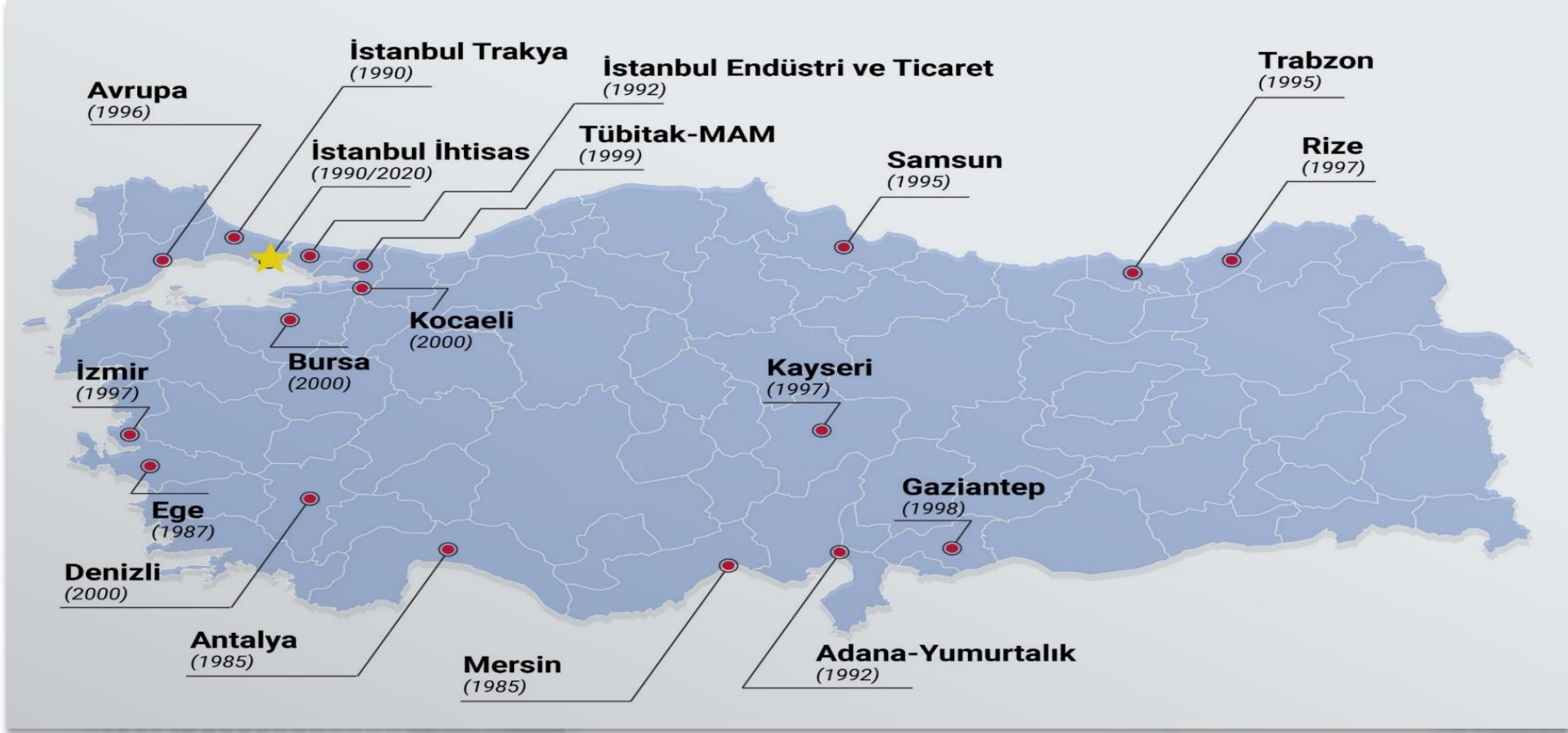


Serbest Bölgelerin Sağladığı Avantajlar

- Üretici Kullanıcılar İçin Vergi Avantajlarından Yararlanma İmkânı
- Orta ve Uzun Vadede Geleceği Planlayabilme İmkânı
- Kâr Transferi İmkânı
- Ticaret Kolaylığı İmkânı
- Gümrük Vergisi Prosedüründen Arındırılmış Ticari Faaliyet İmkânı
- AB ve Gümrük Birliği Kriterlerinin Gerektirdiği Serbest Dolaşım Belgelerinin Temini İmkânı
- Eşitlik Prensibi
- Zaman Kısıtlaması Bulunmaması
- Pazar İhtiyaçlarına ve Şartlarına Göre Serbestçe Belirlenecek Ticari Faaliyet İmkânı
- Gerçekçi Bir Enflasyon Muhasebesi İmkânı
- Yerli ve Yabancı Tüm Pazarlara Erişim İmkânı
- Azaltılmış Bürokratik Prosedür ve Dinamik İşletme Yönetimi
- Stratejik Avantaj
- Her Türlü Ticari ve Sınai Faaliyete Uygun ve Ucuz Altyapı İmkânı
- Tedarik Zinciri İmkânlarından Yararlanma Kolaylığı



Serbest Bölgeler



- 18 Serbest Bölgede 2023 yılı Ocak ayı itibarıyla 85.597 kişilik istihdam sağlanmıştır.
- Batı Anadolu Serbest Bölgesi 08.09.2021 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 4482 sayılı Karar ile ilan edilmiş olup; bölgeyi kurup işletmekle yetkilendirilen Batı Anadolu Serbest Bölgesi Kurucu ve İşleticisi A.Ş. tarafından bölgenin faaliyete geçirilmesine yönelik altyapı yatırımlarına başlanmıştır.



İhtisas Serbest Bölgeleri

- Ülkemizin Ar&Ge, katma değer ve yüksek teknoloji içerikli mal ve hizmet ihracatı payının artırılması amacıyla Bakanlığımızca İhtisas Serbest Bölgeleri projesi hayata geçirilmiştir.
- Bu kapsamda, 20/02/2020 tarihinde İstanbul İhtisas Serbest Bölgesi ilan edilmiştir.
- İhtisas Serbest Bölgelerinde 2635 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile yazılım ve bilişim sektöründe olgunlaşmış ve ihracata yönelmek isteyen Ar&Ge yoğun, yüksek katma değerli, inovasyon ve teknoloji odaklı yatırımlara daha geniş imkânlar ile istihdam ve kira destekleri sağlanmaktadır.
- Bu bölgelerde yazılım ve bilişim sektörlerinde yapılacak yatırımlar öncelikli yatırım konuları arasına alınmış ve 5. bölge yatırım teşviklerinden yararlanmaları sağlanmıştır.
- Önümüzdeki dönemde de katma değerli ve yüksek teknoloji içeren farklı sektörlerde yeni İhtisas Serbest Bölgeleri'nin hayata geçirilmesi çalışmalarına devam edilmektedir.





Serbest Bölgelerin Ticaret Hareketleri (Milyon ABD Doları)

Milyon Dolar	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Yurt içinden Bölgelere	2,887	2,732	2,205	2,125	2,376	2,563	2,665	2,574	3,466	3,808
Bölgelerden Yurt dışına	7,701	7,958	7,494	7,041	7,525	8,147	7,978	7,727	9,755	11,431
Yurt dışından Bölgelere	7,490	7,059	6,550	5,868	6,404	6,453	5,633	7,028	7,073	11,155
Bölgelerden Yurt içine	5,162	4,683	4,012	3,999	4,073	3,766	3,379	4,729	4,325	6,430
*TOPLAM TİCARET HACMİ	23,240	22,432	20,261	19,033	20,378	20,929	19,656	22,058	24,618	32,823

Kaynak: Serbest Bölgeler Genel Müdürlüğü

*Ticaret akışlarının yönlerine göre toplamı

- 2023 yılı Ocak ayında serbest bölgelerde gerçekleşen ticaret akışlarının yönlerine göre toplamı 3,0 milyar dolar olmuştur.



Serbest Bölgelerde Sektörel Yoğunlaşma

İstanbul İhtisas Serbest Bölgesi	Hizmet ve Yazılım
Antalya Serbest Bölgesi	Yat İnşa, Medikal
Kocaeli Serbest Bölgesi	Gemi İnşa
Avrupa Serbest Bölgesi	Hazır Giyim
Mersin Serbest Bölgesi	Hazır Giyim
Bursa Serbest Bölgesi	Otomotiv
İzmir Serbest Bölgesi	Deri
TÜBİTAK – MAM Teknoloji Serbest Bölgesi	AR&GE
Adana Yumurtalık Serbest Bölgesi	Gemi Tamir ve Bakım



F- İKİLİ, BÖLGESEL, ÇOKLU VE ÇOK TARAFLI TİCARET



Ticari İlişkiler

➤ İkili Ticari İlişkiler

Avrupa, Asya-Pasifik, Avrasya, Orta Doğu ve Kuzey Afrika, Sahra Altı Afrika, Amerika

➤ Bölgesel Ticari İlişkiler

AB, EİT, D8, KEİ, İİT, İSEDAK, Türk Devletleri Teşkilatı

➤ Çok Taraflı Ticari İlişkiler

DTÖ, G20



Serbest Ticaret Anlaşmamız Olan Ülkeler

1. EFTA (Norveç, İsviçre, İzlanda, Liechtenstein) (1992)
2. İsrail (1997)
3. Makedonya (2000)
4. Bosna Hersek (2003)
5. Filistin (2005)
6. Tunus (2005)
7. Fas (2006)
8. Mısır (2007)
9. Arnavutluk (2008)
10. Gürcistan (2008)
11. Karadağ (2010)
12. Sırbistan (2010)
13. Şili (2011)
14. Güney Kore (2013)
15. Morityus (2013)
16. Malezya (2015)
17. Moldova (2016)
18. Faroe Adaları (2017)
19. Singapur (2017)
20. Kosova (2019)
21. Venezuela (2020)
22. Birleşik Krallık (2021)
23. Pakistan*
24. Katar*
25. Lübnan*
26. Sudan*
27. Ukrayna*
28. Birleşik Arap Emirlikleri*

(*) İç onay sürecinde



Serbest Ticaret Anlaşması Müzakeresi Devam Eden Ülkeler

Aktif Müzakereler

1. Japonya
2. Tayland
3. Endonezya

Diğer Müzakereler

1. Meksika
2. Ekvator
3. MERCOSUR
4. Peru
5. Kolombiya
6. Kamerun
7. Körfez İşbirliği Konseyi
8. Cibuti
9. Seyşeller
10. Somali



G-20 Dönem Başkanlığı

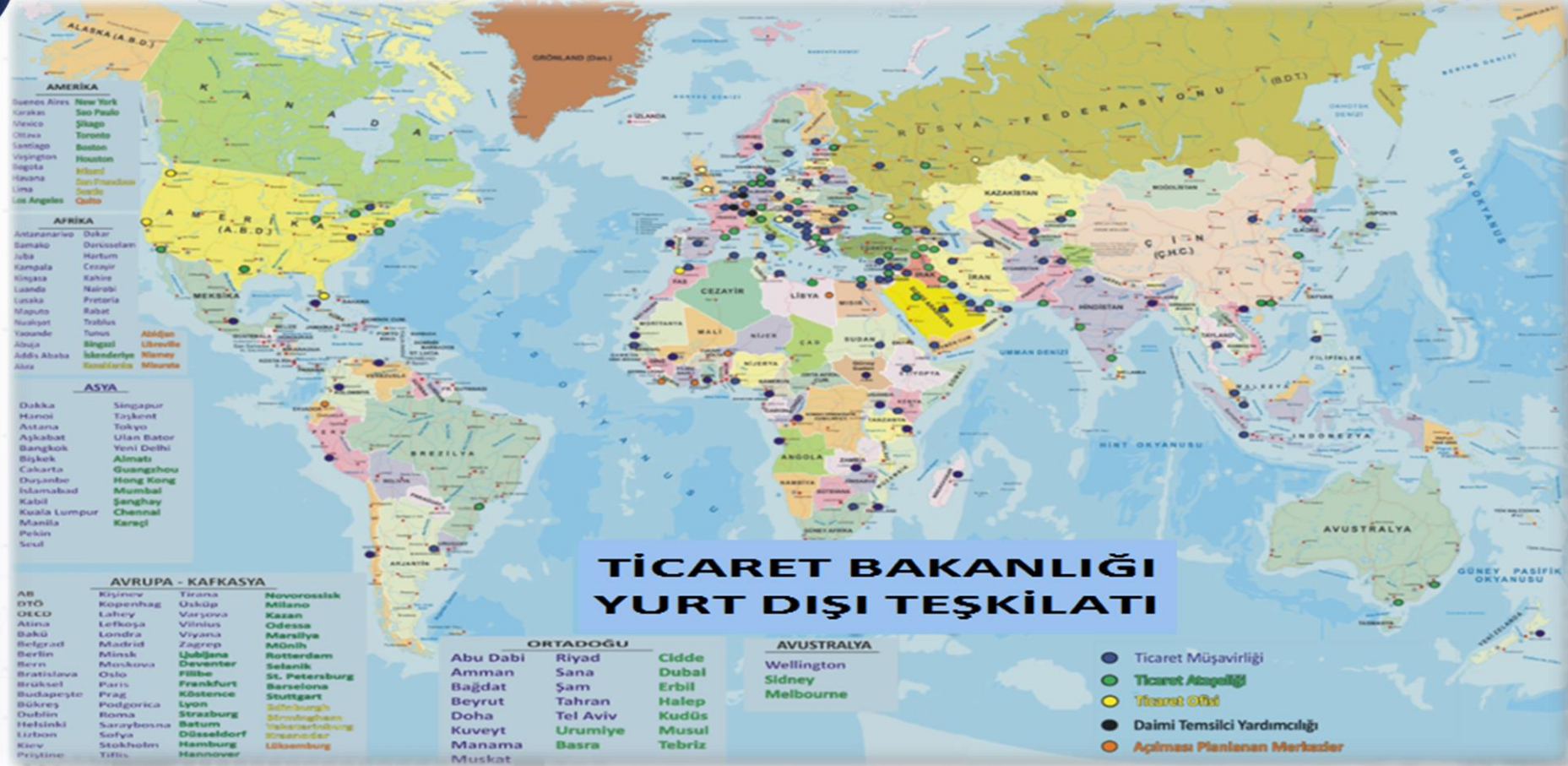
- ABD, Almanya, Arjantin, Avrupa Birliği, Avustralya, Brezilya, Çin, Endonezya, Fransa, Güney Afrika, Güney Kore, Hindistan, İngiltere, İtalya, Japonya, Kanada, Meksika, Rusya, Suudi Arabistan ve Türkiye'den oluşmaktadır.
- G-20 ülkeleri, dünya ekonomisinin %80'ini; küresel ticaretin %75'ini ve dünya nüfusunun yaklaşık üçte ikisini temsil etmektedir.
- G-20 Dönem Başkanlığı her sene bir üye ülke tarafından yürütülmektedir. G-20 Dönem Başkanlığı 2020 yılında Dönem Başkanlığını Suudi Arabistan yapmıştır. 2021 yılında G-20 Dönem Başkanlığını İtalya yürütmüştür. 2022 yılında Dönem Başkanlığını Endonezya yürütmüştür. 2023 yılında ise G-20 Dönem Başkanlığını Hindistan yürütmektedir.



T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

İKİLİ, BÖLGESEL, ÇOKLU VE ÇOK TARAFLI TİCARET

Ticaret Bakanlığı Yurt Dışı Teşkilatı



Hâlihazırda **119** ülke, **179** Merkezde (**3**'ü Daimi Temsilcilik) **217** Ticaret Müşaviri/Ataşesi görev yapmaktadır.